

ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

НА

**МОРСКАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА В МОРСКИТЕ ВОДИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
И ПРОГРАМАТА ОТ МЕРКИ ЗА ПЕРИОДА 2022-2027 Г.
/МОРСКА СТРАТЕГИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И
ПРОГРАМАТА ОТ МЕРКИ ЗА ПЕРИОДА 2022-2027/**

ЗАДАНИЕ

**ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОБХВАТА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА
ДОКЛАДА ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА МОРСКАТА
СТРАТЕГИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И
ПРОГРАМАТА ОТ МЕРКИ ЗА ПЕРИОДА 2022-2027**

Януари, 2024

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ	9
1.1 Информация за възложителя на екологичната оценка	9
1.2 Цел на заданието за обхват и съдържание на оценката.....	9
1.3 Основание за изготвяне на ЕО	10
1.4 Цел и обхват на екологичната оценка.....	11
1.5 Изисквания на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР)	11
1.6 Консултации по заданието за определяне обхвата на оценката	12
2. ПРОЕКТ НА МОРСКА СТРАТЕГИЯ, ОБХВАТ И ВРЕМЕВА РАМКА	
13	
2.1 Съдържание на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. и програма от мерки за периода 2022-2027 г.....	13
2.1.1 Основни цели.....	13
2.1.2 Обхват на Морската стратегия.....	14
2.1.3 Качествени дескриптори за определяне на добро състояние на морската околна среда	17
2.1.4 Основни стъпки за разработване и финализиране на Морската стратегия на Република България и програмата от мерки (ПоМ) за периода 2022-2027 г. ..	18
2.1.5 Програми за мониторинг	21
2.1.6 Програма от мерки.....	22
2.2 Времева рамка.....	23
3. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	24
3.1 Климат и атмосферен въздух	24
3.1.1 Климат.....	24
3.1.2 Атмосферен въздух.....	25
3.2 Води.....	26
3.2.1 Повърхностни води	26
3.2.2 Подземни води.....	34
3.2.3 Морски води	35
3.3 Земни недра.....	36

3.3.1	Сухоземна част	36
3.3.2	Морска част	37
3.4	Почви и субстрат на морското дъно.....	38
3.4.1	Почви	38
3.4.2	Субстрат на морското дъно.....	39
3.5	Ландшафт	40
3.5.1	Сухоземна част	41
3.5.2	Морска част	42
3.6	Биологично разнообразие, ЗЗ и ЗТ.....	42
3.6.1	Природни местообитания.....	42
3.6.2	Птици	43
3.6.3	Бозайници	44
3.6.4	Риби.....	44
3.6.5	Организми, обитаващи пелагични местообитания	45
3.6.5.1	Фитопланктон.....	45
3.6.5.2	Зоопланктон.....	45
3.6.6	Организми, обитаващи бентосни местообитания	45
3.6.6.1	Макрофитобентос.....	45
3.6.6.2	Макрозообентос.....	46
3.6.7	Влечуги	46
3.6.8	Защитени зони	46
3.6.9	Защитени територии.....	48
3.7	Културно-историческо наследство в морето	50
3.8	Отпадъци	51
3.9	Опасни химични вещества	52
3.10	Вредни физични фактори	53
3.10.1	Шум.....	53
3.10.2	Вибрации.....	55
3.10.3	Нейонизиращи лъчения.....	55
3.10.4	Йонизиращи лъчения.....	56
3.11	Материални активи.....	57
3.12	Население и човешко здраве	59

3.12.1	Потенциално засегнато население	59
3.12.2	Демографска характеристика на потенциално засегнатото население	60
3.12.3	Здравно състояние на населението	60
3.12.4	Здравно-хигиенни аспекти на околната среда и риск за човешкото здраве.....	62
4.	ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА БЕЗ ПРИЛАГАНЕТО НА ПРОЕКТА НА МОРСКА СТРАТЕГИЯ.....	64
5.	ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ТЕРИТОРИИ, ЗА КОИТО СЪЩЕСТВУВА ВЕРОЯТНОСТ ДА БЪДАТ СЪЩЕСТВЕНО ЗАСЕГНАТИ.....	64
6.	СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ, УСТАНОВЕНИ НА РАЗЛИЧНО НИВО, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ МОРСКА СТРАТЕГИЯ.....	64
7.	ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА НАЦИОНАЛНО И МЕЖДУНАРОДНО РАВНИЩЕ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ МОРСКА СТРАТЕГИЯ И НАЧИН, ПО КОЙТО ТЕЗИ ЦЕЛИ И ВСИЧКИ ЕКОЛОГИЧНИ СЪОБРАЖЕНИЯ СА ВЗЕТИ ПОД ВНИМАНИЕ	65
8.	ВЕРОЯТНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА.....	68
8.1	Индикатори	73
8.1.1	Екологични аспекти, които трябва да се вземат под внимание при процеса по ЕО.....	73
8.1.2	Избор на екологични цели	74
8.1.3	Идентифициране на подходящи индикатори на околната среда (или специфични въпроси), които ще ръководят анализа в рамките на ЕО.....	74
8.2	Видове въздействия	74
8.3	Трансгранични въздействия	74
8.4	Метод за оценка на въздействията.....	77
9.	МЕРКИ, ПРЕДВИДЕНИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО КОМПЕНСИРАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА МОРСКА СТРАТЕГИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ.....	78

9.1	Мерки за отразяване в окончателния вариант на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г.	78
9.2	Мерки за изпълнение при прилагане на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г.	78
10.	МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА РАЗГЛЕДАНИТЕ АЛТЕРНАТИВИ	78
11.	МЕТОДИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕО, ИЗПОЛЗВАНА НОРМАТИВНА БАЗА И ДОКУМЕНТИ И ТРУДНОСТИ ПРИ СЪБИРАНЕ НА НЕОБХОДИМАТА ЗА ТОВА ИНФОРМАЦИЯ	79
11.1	Нормативна база	79
11.2	Методи за извършване на ЕО.....	80
11.3	Трудности при събиране на необходимата информация.....	81
12.	МЕРКИ ВЪВ ВРЪЗКА С НАБЛЮДЕНИЕТО ПО ВРЕМЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА МОРСКА СТРАТЕГИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В МОРСКИТЕ ВОДИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2022-2027 Г.	81
13.	ЗАКЛЮЧЕНИЕ	82
14.	СПРАВКА ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ В ПРОЦЕСА НА ИЗГОТВЯНЕ НА ПРОЕКТА НА МОРСКА СТРАТЕГИЯ И ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕО.....	82
15.	ПРИЛОЖЕНИЯ	82
15.1	Приложение 1 - Приложение III. 1 Списък на съществуващите мерки, втори цикъл на РДМС 2022-2027“	82
15.2	Приложение 2 - Приложение III.2 Списък на нови мерки (национални и трансгранични), втори цикъл на РДМС 2022-2027	82
15.3	Приложение 3 - Списък на идентифицираните заинтересовани страни	82
16.	НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ НА ЕО.....	82
17.	ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ДОКЛАДА ЗА ЕО	82

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

<i>Таблица 1. Защитени зони в териториалния обхват на Морската стратегия....</i>	<i>47</i>
<i>Таблица 2. Защитени територии в териториалния обхват на Морската стратегия</i>	<i>49</i>
<i>Таблица 3. Функциониращи пристанища в райони на Морска администрация Варна и Бургас</i>	<i>57</i>
<i>Таблица 4. Население на 14-те крайморски общини за 2021 и 2022 г.</i>	<i>60</i>
<i>Таблица 5. Таблица за оценка на въздействията на ниво цели</i>	<i>69</i>
<i>Таблица 6. Таблица за оценка на въздействията на ниво Нови мерки от ПоМ....</i>	<i>70</i>
<i>Таблица 7. Рейтинг матрица (матрица на оценките)</i>	<i>77</i>

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1. Териториален обхват на Морската стратегия на Република България	16
Фигура 2. Морски райони за оценка на състоянието на морската околна среда в българската част на Черно море по Рамкова директива за морска стратегия	17
Фигура 3. Карта на екологичното състояние/екологичния потенциал на повърхностните води в ЧРБУ съгласно ПУРБ на ЧРБУ 2016-2021 г. ...	28
Фигура 4. Карта на екологичното състояние/екологичния потенциал на повърхностните води в ЧРБУ съгласно „Годишен доклад за оценка на актуалното състояние на водите в Черноморски район - 2021 г.	29
Фигура 5. Карта на химичното състояние на повърхностните води в ЧРБУ съгласно ПУРБ на ЧРБУ 2016-2021 г.	30
Фигура 6. Карта на химичното състояние на повърхностните води в ЧРБУ съгласно „Годишен доклад за оценка на актуалното състояние на водите в Черноморски район-2021 г.“	31
Фигура 7. Райони със значителен потенциален риск от наводнения в Черноморски район за басейново управление	33
Фигура 8. Почвено-географско райониране	39
Фигура 9. Ландшафтно-екологично райониране	41
Фигура 10. Местоположение на защитени зони спрямо териториалния обхват на Морската стратегия	47
Фигура 11. Местоположение на защитени територии спрямо териториалния обхват на Морската стратегия.....	49

АБРЕВИАТУРИ

Абревиатура	Дефиниция
БДЧР	<i>Басейнова дирекция „Черноморски район“</i>
ДОВОС	<i>Доклад за оценка на въздействието върху околната среда</i>
ДСМОС	<i>Добро състояние на морската околна среда</i>
ЕК	<i>Европейска комисия</i>
ЕО	<i>Екологична оценка</i>
ЕС	<i>Европейски съюз</i>
ЗБР	<i>Закон за биологичното разнообразие</i>
ЗЗТ	<i>Закон за защитените територии</i>
ЗЗ	<i>Защитена зона (по смисъла на ЗБР)</i>
ЗМПВВПРБ	<i>Закон за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанища на Република България</i>
ЗТ	<i>Защитена територия (по смисъла на ЗЗТ)</i>
ЗООС	<i>Закон за опазване на околната среда</i>
ЗУО	<i>Закон за управление на отпадъците</i>
ИАОС	<i>Изпълнителна агенция по околна среда</i>
ИИЗ	<i>Изключително икономическа зона</i>
МЗ	<i>Министерство на здравеопазването</i>
МОСВ	<i>Министерство на околната среда и водите</i>
МС	<i>Министерски съвет</i>
Наредба за ЕО	<i>Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на плановете и програми</i>
Наредба за ОС	<i>Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на плановете, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони</i>
Наредба за НООСМВ	<i>Наредба за опазване на околната среда в морските води</i>
ОВОС	<i>Оценка на въздействието върху околната среда</i>
ОС	<i>Оценка за съвместимост</i>
ПДК	<i>Пределно допустима концентрация</i>
ПоМ	<i>Програма от мерки</i>
РДМС	<i>Рамкова директива за морска стратегия</i>
РИОСВ	<i>Регионална инспекция по околната среда и водите</i>

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият документ представлява Задание за обхват и съдържание на Екологичната оценка на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. (Морска стратегия 2022-2027 г.).

Процедурата по Екологична оценка (ЕО) се съвместява изцяло с действащите процедури за изготвяне и одобряване на проект на Морска стратегия и се извършва едновременно с изготвянето му. Становището по екологична оценка е задължително условие за последващото одобряване на Морска стратегия и органите, отговорни за одобряване и прилагане на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г., е необходимо да се съобразяват със становището по ЕО и с поставените в него условия, мерки и ограничения.

1.1 Информация за възложителя на екологичната оценка

Възложител: БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ „ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН“ (БДЧР)

гр. Варна, 9000, ул. „Александър Дякович“ № 33.

Тел.: +359 52/631 447

Факс: +359 52/631 448

e-mail: bdvarna@bsbd.bg

Директор на Басейнова дирекция „Черноморски район“ – инж. Явор Димитров

1.2 Цел на заданието за обхват и съдържание на оценката

Целта на Заданието за обхват и съдържание на доклада за екологична оценка (ДЕО) е да се определи обхвата и нивото на подробност на информацията, която трябва да бъде включена в самата оценка (Директива за СЕО 2001/42/ЕО, чл. 5, ал. 4). Получените становища от заинтересовани страни в процеса на провеждане на консултации по Заданието ще бъдат взети предвид при разработването на ДЕО, което ще гарантира съобразяване с всички приложими изисквания по отношение на опазването на околната среда при прилагането на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г.

Процесът на определяне на обхвата и съдържанието на ЕО има за цел да:

- определи съответния район на въздействие и времевия период за проява на евентуалните въздействия;
- идентифицира съответните екологични аспекти, които трябва да се разгледат в рамките на ЕО;
- определи метод за оценка на положителните и отрицателните въздействия;
- определи метод за генериране и оценка на разумни алтернативи;
- представи проект за съдържание на доклада за екологична оценка.

Заданието за съдържанието и обхвата на доклада трябва да включва препоръките от получените становища в резултат на проведените консултации.

Поставени са следните изисквания от Възложителя към Заданието за обхвата и съдържанието на екологичната оценка:

- Описание на съдържанието на основните цели на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. (Морска стратегия 2022-2027) и връзка с други съотносими планове и програми;
- Текущо състояние на околната среда и евентуално развитие без прилагането на проекта на Морска стратегия;
- Характеристика на околната среда за територии, които вероятно ще бъдат значително засегнати с реализацията на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027г.;
- Съществуващи екологични проблеми, установени на различно ниво, имащи отношение към проекта на Морска стратегия 2022-2027 г.;
- Цели на опазване на околната среда на национално и международно равнище, имащи отношение към проекта на Морска стратегия и начин, по който тези цели и всички екологични съображения са взети под внимание;
- Вероятни значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве;
- Мерки, предвидени за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от осъществяването на проекта на Морска стратегия върху околната среда и човешкото здраве;
- Мотиви за избор на разгледаните алтернативи;
- Методи за извършване на ЕО, използвана нормативна база и документи и трудности при събиране на необходимата за това информация;
- Мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на проекта на Морска стратегия 2022-2027 г.;
- Заключение на ЕО;
- Справка за резултатите от проведените консултации в процеса на изготвяне на Морска стратегия и извършване на ЕО;
- Нетехническо резюме на ЕО;
- Приложения към доклада за ЕО.

Настоящото Задание е изготвено при съобразяване на изискванията на чл. 86, ал. 3 от Закона за опазване на околната среда и указанията в писмо на МОСВ с изх. № ЕО-11/28.04.2022 г. и № ЕО-11/13.10.2023 г., както и изискванията на Възложителя.

1.3 Основание за изготвяне на ЕО

Компетентният орган по околна среда - Министерство на околната среда и водите (МОСВ) е уведомен за проекта на Морска стратегия, съгласно изискванията на чл. 8 от *Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО)*.

Вследствие на подаденото уведомление МОСВ преценява, че проектът на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за

периода 2022-2027 г. и ПоМ попада в обхвата на областите на чл. 85, ал. 1 на ЗООС, като с предвидената актуализация на програмата от мерки се очертава рамката за развитие на инвестиционни предложения по Приложение № 1 и № 2 на ЗООС. Морската стратегия е включена и в т. 7.1. на приложение № 1 от Наредбата за ЕО. В тази връзка и на основание чл. 2, ал. 1, т. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО), Морската стратегия на Република България и ПоМ за периода 2022-2027 г. подлежи на процедура по задължителна екологична оценка (ЕО).

Съгласно чл. 3, ал. 2, т. 1 от НООСМВ, Морската стратегия на Република България и ПоМ за периода 2022-2027 г. се приема от Министерски съвет. На основание чл. 4, т. 1 от Наредбата за ЕО, компетентен орган за процедурата по ЕО съвместена с процедурата по ОС за стратегията, е Министърът на околната среда и водите. Отговорен орган за прилагане на стратегията е Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БДЧР).

Предвид разпоредбата на чл. 81, ал. 3 от ЗООС, екологичната оценка на проекта на Морска стратегия следва да се извърши едновременно с нейното изготвяне, като се вземат предвид целите ѝ, териториалният ѝ обхват и степента ѝ на подробност, така че да се идентифицират, опишат и оценят по подходящ начин възможните въздействия от прилагането на инвестиционните предложения, които Стратегията предвижда.

1.4 Цел и обхват на екологичната оценка

Целите на екологичната оценка са:

- интегриране на предвижданията по отношение на околната среда в процеса на развитие като цяло и въвеждане принципа на устойчиво развитие в съответствие с чл. 3 и чл. 9 от ЗООС;
- да идентифицира, опише и оцени по подходящ начин възможните въздействия от прилагането на проекта на Морска стратегия върху компонентите и факторите на околната среда;
- да обезпечи превантивен контрол по отношение на опазване на околната среда и защита здравето на хората.

Предвид разпоредбата на чл. 86, ал. 2 от ЗООС, Докладът за ЕО трябва да включва информация, съответстваща на степента на подробност на проекта на Морска стратегия и използваните методи за оценка.

Съдържанието на Доклада за екологична оценка ще бъде в съответствие с изискванията на чл. 86, ал. 3 ЗООС, изискванията на Компетентния орган – МОСВ и на Възложителя.

1.5 Изисквания на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР)

Съгласно писмо на МОСВ Изх. № ЕО-11/28.04.2022 г. компетентният орган ще се произнесе относно приложимата процедура по чл. 31 от ЗБР, след като бъде предоставен

цялостен разработен проект на Морска стратегия на Република България и Програма от мерки с период на действие 2022-2027 г.

Във връзка с това заедно със заданието е изготвено уведомление съгласно приложение № 2 към чл.10, ал.1 и приложение № 3 към чл.10, ал.2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, което се предоставя на Компетентния орган с цел произнасяне относно приложимата процедура по чл. 31 от ЗБР.

1.6 Консултации по заданието за определяне обхвата на оценката

Съгласно чл. 19а на *Наредбата за ЕО*, Възложителят възлага изготвянето на задание за определяне обхвата на оценката, по което ще се проведат консултации с: Компетентният орган по чл. 4 от *Наредбата за ЕО* - МОСВ; Съответните специализирани компетентни органи по чл. 13, ал. 1 относно съдържанието и обхвата на оценката на здравно-хигиенните аспекти на околната среда и риска за човешкото здраве – Министерство на здравеопазването (МЗ); Други специализирани ведомства и заинтересованата общественост съгласно схемата по чл. 19, ал. 3 от *Наредбата за ЕО*.

В съответствие с изложеното по-горе, Заданието за определяне на обхвата и съдържанието на Доклада за ЕО ще бъде внесено за становища, препоръки и мнения до:

- Компетентния орган по околна среда (МОСВ);
- Министерство на здравеопазването относно съдържанието и обхвата на оценката на здравно-хигиенните аспекти на околната среда и риска за човешкото здраве, както и посочените в чл. 3, ал. 1 от НООСМВ компетентни органи - Министерство на транспорта и съобщенията, Министерство на земеделието и храните, Министерство на външните работи, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на икономиката и индустрията, Министерство на енергетиката, Министерство на туризма, Българска академия на науките“;
- Други специализирани ведомства: РИОСВ – Бургас, РИОСВ – Варна;
- Институции, неправителствени организации, физически и юридически лица, които могат да бъдат заинтересовани от прилагането на Морска стратегия: министерства, научни институти, университети и НПО, местни инициативни рибарски групи (МИРГ), фирми, свързани с корабоплаване и пристанищни дейности, и други дейности в морската околна среда, същевременно и титуляри на разрешителни за ползване на повърхностни водни обекти;
- Засегнатата общественост - населението в: 14-те черноморски общини: Шабла, Каварна, Балчик, Аксаково, Варна, Аврен, Долни чифлик, Бяла, Несебър, Поморие, Бургас, Созопол, Приморско и Царево.

Списък на идентифицираните заинтересовани страни е даден в *Приложение 3*.

Други институции, ключови групи и представители на обществеността също могат да се включат в процеса на консултации. Схемата за консултации със

заинтересованите страни е представена в отделен документ.

Съгласно изискванията на Възложителя, е необходимо да се проведе обществено обсъждане в Република България.

Получените в резултат на консултациите по Заданието становища ще бъдат съобразени при изготвяне на доклада за ЕО.

2. ПРОЕКТ НА МОРСКА СТРАТЕГИЯ, ОБХВАТ И ВРЕМЕВА РАМКА

2.1 Съдържание на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. и програма от мерки за периода 2022-2027 г.

Проектът на втората Морска стратегия на Република България и програмата от мерки (ПоМ) за периода 2022-2027 г. се изготвя в изпълнение на Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, от 17 юни 2008 г. за създаване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за морска среда (Рамкова директива за Морска стратегия, РДМС), транспонирана в Закона за водите и Наредбата за опазване на околната среда в морските води.

Съгласно разпоредбите на чл.155, ал. 3 от *Закона за водите* и чл.3, ал.4 от *Наредбата за опазване на околната среда в морските води (НООСМВ)*, Директорът на басейнова дирекция за управление на водите в Черноморския район е компетентен орган за планирането, разработването, актуализирането и отчитането изпълнението на Морската Стратегия и на програмата от мерки за постигане на добро състояние на морската околна среда.

В съответствие чл.3, ал.3, т.5 от НООСМВ, Министерът на околната среда и водите внася за приемане в Министерския съвет Морската Стратегия и програмата от мерки, включително последващите им актуализации и предложения за коригиращи действия. Съгласно чл.3, ал.2, т.1 от същата наредба, Морската стратегия на Р България с програмата от мерки за периода 2022-2027 се приема от Министерски съвет.

Първата Морска стратегия на Р България и програмата от мерки за периода 2016-2021 г. е приета от Министерски съвет с Решение № 1111/29.12.2016 г.

2.1.1 Основни цели

Целите на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. са:

1. Постигане и поддържане на „добро състояние“ на морската околна среда.
2. Защита и съхраняване на морската околна среда, предотвратяване на нейното влошаване или, когато е практически възможно, възстановяване на морските екосистеми в територии, които са били неблагоприятно засегнати.

3. Предотвратяване и намаляване на въвеждането и освобождаването на вещества от антропогенен произход в околната среда с цел поетапно премахване на замърсяването и гарантиране липсата на съществено въздействие или опасност за човешкото здраве, биологичното разнообразие на морските екосистеми и законосъобразното използване на морето.

Предметът на Морската стратегия се определя от разпоредбите на чл. 8, 9, 10, 11 и 12 от *НООСМВ* и включва:

- Оценка на състоянието на морската околна среда, дефиниции и цели и индикатори за добро състояние на морската околна среда (ДСМОС)
- Програми за мониторинг на състоянието на морската околна среда
- Програма от мерки (ПоМ) за постигане и/или поддържане на ДСМОС

Водещ принцип при разработването и изпълнението на Морската стратегия е екосистемният подход в управлението на човешките дейности, който гарантира, че:

1. нивата на общото въздействие на човешките дейности са в граници, съвместими с постигане на добро състояние на околната среда в морските води;
2. способността за адаптация на морските екосистеми към фактори и промени, предизвикани от човека, не е нарушена и е налична;
3. използването и управлението на морските ресурси е устойчиво;
4. трансграничните последици за качеството на морската околна среда на трети страни от региона на Черно море са отчетени и анализирани.

Съгласно чл.7, ал.2 от Наредбата (НООСМВ), при разработване на Морската стратегия се отчита:

1. че за крайбрежните води се изпълнява План за управление на речните басейни от Черноморския басейнов район, разработен на основание чл.157 от Закона за водите, и програма от мерки за постигане на добро екологично състояние на водните тела във водосборния район от българската част на Черно море;
2. забраните и ограниченията, съдържащи се в заповедите за обявяване на защитени зони и защитени територии, включително плановете за управлението им;
3. изпълнението на мерки, произтичащи от други действащи стратегически и планови документи, свързани с използването и опазването на морската околна среда.

2.1.2 Обхват на Морската стратегия

Морската стратегия се прилага за морските води на Р България. Съгласно разпоредбите на чл. 2. (1) от НООСМВ, морските води обхващат:

- водите, морското дъно и геоложката основа откъм страната на откритото море

спрямо изходните линии, от които се измерва широчината на териториалното море, до най-крайната зона, в която Република България осъществява суверенни права, юрисдикция и контрол, съгласно *Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанища на Република България (ЗМПВВПРБ)* и Конвенцията на ООН по морско право (ДВ, бр. 38 от 1996 г.), т.е. териториалните води и изключителната икономическа зона (ИИЗ) на страната, и

- крайбрежните води с тяхното морско дъно и геоложка основа, доколкото определени аспекти от екологичното състояние на морската околна среда не се уреждат от Закона за водите (ЗВ).

Съгласно чл.2, ал.7 от РДВ 2000/60/ЕС крайбрежните морски води са дефинирани като повърхностните води откъм страната на брега по линията, всяка точка от която е на разстояние една морска миля в посока към морето и измерена от най-близката точка на базисната линия, от която се измерва широчината на териториалните води, като при необходимост те се разпростират до външната граница на преходните води. Последните не влизат в обхвата на РДМС 2008/56/ЕО.

В *Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанища на Република България (ЗМПВВПРБ)* е записано, че:

Вътрешните морски води включват:

1. водите между бреговата линия и изходните линии, от които се измерва ширината на териториалното море;
2. водите на пристанищата, ограничени откъм морето с линията, съединяваща най-отдалечените точки в морето на котвените места, хидротехническите и другите постоянни пристанищни съоръжения;
3. водите на:
 - а. Варненския залив между бреговата линия и правата линия, съединяваща нос Св. Константин с нос Иланджик;
 - б. Бургаския залив между бреговата линия и правата линия, съединяваща нос Емине с Маслен нос;
4. водите между бреговата линия и правите изходни линии, съединяващи нос Калиакра с нос Тузлата, нос Тузлата с нос Екрене и Маслен нос с нос Ропи.

Териториалното море включва 12-милната морска акватория с площ 6 360 кв.км., срещу бреговата ивица на Черно море от нос Сиврибурун на север до река Резовска на юг, с обща дължина 378 км.

Прилежащата зона (24-милната зона) на Р България е морската ивица, която се опира до териториалното море и се разпростира на разстояние 24 морски мили от изходните линии, от които се измерва ширината на териториалното море. Площта на акваторията е 10 740 кв. км.

Изключителната икономическа зона (ИИЗ) или 200-милната зона заема площ от

около 42 000 кв. км.

Континенталният шелф включва морското дъно и недрата на подводния район, които са естествено продължение на сухоземната територия и се простират отвъд териториалното море, до установените граници на шелфа на другите съседни държави. Морската граница с Република Турция е договорена с двустранно споразумение през 1997 г., а към настоящия момент акваториалната граница с Румъния все още не е уточнена. С оглед на това за целите на настоящия документ тази граница се илюстрира условно като част от границите на ИИЗ по Рамковата директива за морска стратегия (РДМС).

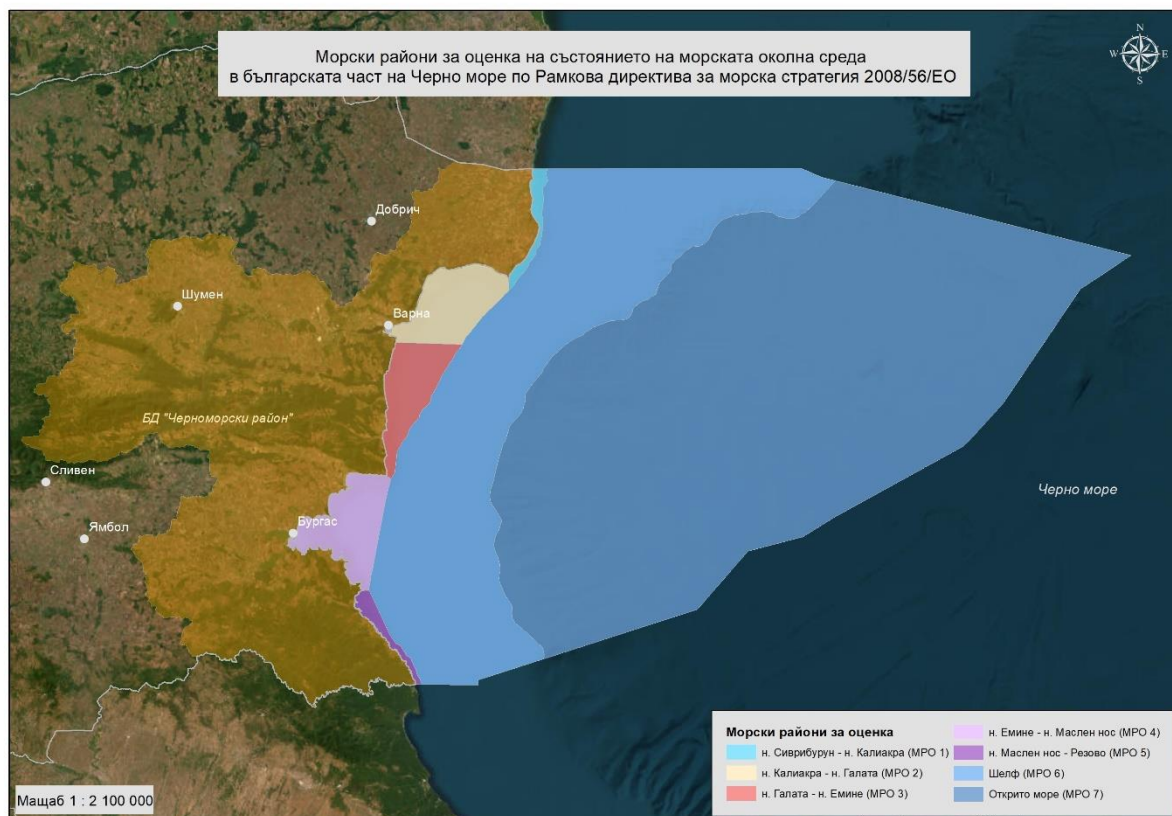
На Фигура 1 е показан териториалният обхват на Морската стратегия на Република България

Фигура 1. Териториален обхват на Морската стратегия на Република България

Забележка: Представената пространствена информация не отразява реалните предели на морските пространства на страната, в този смисъл не визуализира пределите на морските пространства, върху които Република България упражнява властнически правомощия (под каквато и да е форма). Делимитацията на морските пространства между Р България и Румъния е предмет на продължаващи преговори между двете страни. Предоставената географска информация е единствено с цел изпълнение на изискванията на Рамкова директива за морска стратегия 2008/56/ЕО и не може да бъде използвана за никакви други цели извън прилагането на тази директива. Предоставянето на информацията не следва да бъде тълкувано като признаване на претенции на румънската страна по отношение на зони в Черно море, предмет на преговорите за делимитация.

Морските райони за оценка на състоянието на морската околна среда в българската част на Черно море по РДМС на Република България са петте крайбрежни райони, шелфов район и открито море, показани на **Error! Reference source not found.**

Фигура 2. Морски райони за оценка на състоянието на морската околна среда в българската част на Черно море по Рамкова директива за морска стратегия

Проектът на настоящата Морска стратегия за периода 2022-2027 г. актуализира и надгражда данните от предходния програмен период, като актуализацията се съобразява и с Морския пространствен план на Република България за периода 2021-2035 г., с актуализацията на ПУРБ на Черноморски район за басейново управление и с изпълнението на мерки, произтичащи от други действащи стратегически и планови документи, свързани с използването и опазването на морската околна среда.

2.1.3 Качествени дескриптори за определяне на добро състояние на морската околна среда

Съгласно *НООСМВ* и *Рамковата директива за морска стратегия (РДМС)* е необходимо да се определи набора от характеристики за добро състояние на морската околна среда (ДСМОС) – т.н. качествени дескриптори, посочени в Приложение 1 към Директивата и Наредбата към чл. 9, ал. 1, т. 1:

1. Биологичното разнообразие се поддържа. Качеството и броят на местообитанията, както и разпространението и обилието на видовете съответстват на преобладаващите физикогеографски, географски и климатични условия.

2. Неместните видове, въведени чрез човешки дейности, са на нива, които не предизвикват неблагоприятни промени в екосистемата.
3. Популациите на всички риби, ракообразни и черупкови - обект на промишлен улов, са в безопасните биологични граници, като възрастовата им и размерната им структура съответстват на възпроизводими запаси.
4. Всички елементи на морските хранителни вериги са в състояние, доколкото са изучени, на нормално обилие и разнообразие и на ниво, гарантиращо поддържане на дългосрочно обилие на видовете и запазването на тяхната пълна възпроизводителна способност.
5. Предизвиканата от човека еутрофикация е сведена до минимум, по-специално свързаните с нея неблагоприятни последици, като загуба на биологично разнообразие, деградация на екосистемите, вреден цъфтеж на водораслите и недостиг на кислород в придънните водни слоеве.
6. Целостта на морското дъно е на такова равнище, че са гарантирани запазването на структурата и функциите на екосистемите, по-специално бентосните екосистеми не са засегнати по неблагоприятен начин.
7. Трайните изменения на хидрографските условия не оказват неблагоприятно влияние върху морските екосистеми.
8. Концентрациите на замърсителите са на нива, които не водят до ефект на замърсяване.
9. Замърсителите в рибата и в други морски хранителни продукти, предназначени за консумация от човека, не надхвърлят нивата, установени от законодателството на Общността или от други приложими стандарти.
10. Качествено и количествено отпадъците в морските води не нанасят вреда на крайбрежната и морската среда.
11. Въвеждането на енергия, в това число подводен шум, е на равнища, които не оказват неблагоприятно влияние върху морската околна среда.

2.1.4 Основни стъпки за разработване и финализиране на Морската стратегия на Република България и програмата от мерки (ПоМ) за периода 2022-2027 г.

Етапите за разработване на Морската стратегия са:

- Актуализиране на първоначалната оценка на морската околна среда по единадесетте качествени характеристики (т.н. дескриптори) съгласно чл. 8 от РДМС; определените дефиниции за постигане и/или поддържане на добро състояние на морската околна среда съгласно чл. 9 и екологичните цели и индикатори съгласно чл. 10. Националният доклад по членове 8, 9 и 10 е разработен и публикуван за консултации през 2021 г., и докладван пред ЕК и ЕАОС през м. март 2022 г.

- Актуализиране на програмите за мониторинг въз основа на актуализираната оценка на морската околната среда. съгласно чл. 11 от РДМС. Програмите са разработени и публикувани за консултация през втората половина на 2022 г., и докладвани пред ЕК и ЕАОС през м. февруари 2023 г.
- Актуализиране на програмата от мерки и изключенията от непостигане на определените екологични цели съгласно член 13, ал. 1 от РДМС и чл. 12 от НООСМВ, приключила на междуведомствено ниво през м. декември 2023 г.

Актуализацията на Морската стратегия на Р България и програмата от мерки се съобразява и с актуализацията на ПУРБ на Черноморски район за басейново управление като се вземат предвид резултатите от актуализацията на границите на крайбрежните водни тела, информацията за натиска и въздействията върху тях, оценката на екологичното и химичното състояние на крайбрежните морски води, както и определените екологични цели и мерки за опазване и постигане на добро състояние на крайбрежните води в програмата от мерки към ПУРБ. Стратегията се съобразява и с определените зони за защита, съгласно чл. 119а от Закона за водите, както и защитените зони за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, и за опазване на дивите птици, част от европейската мрежа Натура 2000, включващи сухоземна и (частично или изцяло) морска акватория, включените забрани и ограничения, съдържащи се в заповедите за обявяването им както и тези, съдържащи се в заповедите за обявяване на защитени територии, включително плановете за управлението им. Програмата от мерки към стратегията се съобразява и с изпълнението на мерки, произтичащи от други действащи стратегически и планови документи, свързани с използването и опазването на морската околна среда.

Целите и мерките от Морската стратегия се съобразяват и с Морският пространствен план на Република България за периода 2021-2035 г. (МППРБ), разработен съгласно Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. за установяване на рамка за морско пространствено планиране, транспонирана в *Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанища на Република България (ЗМПВВПРБ)*.

Основни етапи за разработване на Морската стратегия на Република България и програмата от мерки (ПоМ) за периода 2022-2027 г.:

- *Актуализирана оценка на морската околна среда (чл.8), която включва:*
 - анализ на базата на данни, отнасящи се до структурата, функциите и процесите на морските екосистеми от приложение № 3, таблица 1 от наредбата;
 - анализ на преобладаващите видове натиск и въздействия върху състоянието на морската околна среда, в това число въздействията от антропогенен произход.

Анализът следва да се основава на оценка на антропогенния натиск, употреби и човешки дейности в морската среда от приложение № 3, таблица 2 от наредбата при едновременното отчитане на комбинирания качествен и количествен ефект от

въздействието на различните видове натиск, както и очертаващите се тенденции; както и да обхваща основните кумулативни и комбинирани (синергичните) въздействия върху морската околна среда и отчита съответните оценки, изготвени до момента въз основа на действащото законодателство на ЕС;

- икономически и социален анализ на използването на морската околна среда и разходите, свързани с увреждането ѝ.

Анализите и оценките следва да отчитат факторите, отнасящи се до екологичното и химичното състояние на крайбрежните води по смисъла на ЗВ и на териториалното море по смисъла на ЗМПВМППРБ; да отчитат и/или използват за база други приложими оценки на състоянието на морската околна среда, като тези, изготвени съвместно в рамките на Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване и други регионални конвенции.

- *Определяне на добро състояние на околната среда в морските води (чл. 9), което се извършва:*
 - след определяне на набора от характеристики за добро състояние на базата на данните от актуализираната оценка по чл. 8 при използване на списъка с качествени дескриптори по приложение № 1 от наредбата;
 - на базата на данните, отнасящи се до структурата, функциите и процесите на морските екосистеми, примерно изброени в таблица 1 на приложение № 3;
 - при отчитане на антропогенния натиск, употреби и човешки дейности в морската среда съгласно таблица 2 на приложение № 3.

За оценка на степента, в която е постигнато добро състояние на околната среда в морските води, се използват критерии и методологични стандарти, установени с Решение (ЕС) 2017/848 на Комисията за определяне на критерии и методологични стандарти за добро екологично състояние на морските води, както и на спецификации и стандартизирани методи за мониторинг и оценка, и за отмяна на Решение 2010/477/ЕС (ОВ, L 125/43 от 18.5.2017 г.).

- *Определяне на екологични цели и свързаните с тях индикатори за постигане на добро състояние на морската околна среда (чл.10) въз основа на актуализирана оценка, оценените антропогенен натиск, употреби и човешки дейности и списъка с характеристики от приложение № 4.*

При определяне на екологичните цели и индикатори се вземат предвид мерките в процес на изпълнение, ориентирани към действащи екологични цели по отношение на морските води, установени на национално, регионално или международно ниво, за гарантиране на взаимната съвместимост и отчитане, доколкото е възможно, на съответните характеристики и трансгранични въздействия върху морската околна среда.

- *Разработване и изпълнение на координирани програми за мониторинг за текуща оценка на състоянието на морската околна среда (чл.11), на базата на извършената актуализирана оценка по чл. 8.*

Програмите за мониторинг се разработват въз основа на съгласуван и изчерпателен анализ на елементите на екосистемата, антропогенен натиск и човешки дейности съгласно приложение № 3 от наредбата; във връзка с осигуряване на необходимата информация по приложение № 5 и предвид определените екологични цели по чл. 10. Също така програмите за мониторинг се разработват съгласувано с програмите за мониторинг на държавите членки от морския регион на Черно море, така че да се улесни съпоставимостта на резултатите и да се гарантира, че методите за наблюдение в рамките на морския регион са последователни и съгласувани; отчитат се съответните трансгранични въздействия и характеристики; програмите за мониторинг допълват разпоредбите за оценка и мониторинг по националното законодателство, законодателството на ЕС и съответните международни и регионални споразумения.

- *Разработване на програма от мерки (чл.12 от НООСМВ / чл. 13 от РДМС) въз основа на актуализираната оценка по чл. 8, ал. 1 за постигане и/или поддържане на добро състояние на морската околна среда по чл. 9, ал.1 и дефинираните екологични цели по чл.10, ал.1.*

Програмата от мерки следва да осигурява постигането на екологичните цели, да отчита видовете мерки по приложение № 6 от наредбата, да се базира на принципите за устойчиво развитие, оценка на въздействието на мерките върху околната среда и отражението им върху социалното и икономическото развитие след извършен анализ на разходите и ползите, оценка на икономическата им ефективност и техническа осъществимост; да отчита въздействието на включените в нея мерки по отношение на водите на съседни морски региони с оглед предпазване от неблагоприятно въздействие върху тези води; да интегрира съществуващите мерки, от прилаганото национално законодателство като *Закона за водите, Закона за опазване на околната среда, Закона за управление на отпадъците, Закона за биологичното разнообразие, Закона за подземните богатства, ЗУЧК, ЗМПВМППРБ, Закона за рибарството и аквакултурите*, както и законодателството на ЕС относно екологичните стандарти за качество в областта на политиката за водите, и/или международни споразумения.

2.1.5 Програми за мониторинг

Съгласно изискването на член 17 от Директивата, всяка част от Морските стратегии на държавите, в случая програмите за мониторинг, подлежат на актуализация на всеки 6-години.

Първите програми за мониторинг на текущото състояние на морската околна среда по чл. 11 от РДМС (втора част от първата Морска стратегия на Р България за

периода 2016-2021 г.) са разработени през 2014 г. и докладвани пред ЕК в началото на 2015 г. Програмите по чл. 11 са разработени по дескриптори, като програмите за мониторинг на биоразнообразието са групирани около дескриптори 1, 4 и 6.

Събраните данни и информация в рамките на провежданите наблюдения служат за текуща оценка на морската околна среда, за обща оценка на състоянието ѝ за 6-годишен период, както и за актуализиране на дефинициите за ДСМОС (добро състояние на морската околна среда), на екологичните цели и свързаните с тях индикатори, и прагови стойности за следващия цикъл на прилагане.

Програмите за мониторинг са актуализирани на база:

- натрупаните данни и информация в рамките на проект „Проучвания на състоянието на морската околна среда и подобряване на програмите за мониторинг, разработени съгласно РДМС“ (ISMEIMP) и ревизирия обхват на мониторинговите програми, прилаган до момента.
- приетите през 2017 г., Решение (ЕС) 2017/848 на Комисията от 17 май 2017 година за определяне на критерии и методологични стандарти за добро екологично състояние на морските води, както и на спецификации и стандартизирани методи за мониторинг и оценка, и за отмяна на Решение 2010/477/ЕС и Директива (ЕС) 2017/845 на Комисията от 17 май 2017 за изменение на Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на примерните списъци от елементи, които следва да се вземат предвид при подготовката на морски стратегии (изменение на Приложение III).
- изводите и препоръките от националния доклад на Р България по чл. 8, 9 и 10 от РДМС „Актуализация на първа част от Морската стратегия, съгласно чл. 8 за състоянието на морската околна среда, чл. 9 за определяне на дефинициите за ДСМОС (добро състояние на морската околна среда) и чл.10 - определяне на екологичните цели и свързаните с тях индикатори“.

2.1.6 Програма от мерки

Програмата от мерки обхваща 9 теми: седем от тях са свързани с единадесетте (11) качествени дескриптори на морската среда, а двете са допълнителни теми: защитени морски зони и общи, както са описани по-долу:

- Биоразнообразие (дескриптори 1, 4 и 6);
- Неместни видове (дескриптор 2);
- Търговски видове риби (дескриптор 3);
- Евтрофикация, замърсители и ефекти от замърсяването, замърсители в риба и други морски храни (дескриптори 5, 8, 9);
- Трайни изменения в хидрографските условия (дескриптор 7);
- Морски отпадъци (дескриптор 10);
- Подводен шум и енергия (дескриптор 11);
- Морски защитени зони;
- Общи мерки.

Съгласно изискването на член 17 от директивата, всяка част от Морските стратегии на държавите, в случая Програмата от мерки (ПоМ), подлежат на актуализация на всеки 6 години.

Първата Програма от мерки за постигане и/или поддържане на добро състояние на морската околна среда (ДСМОС) е изготвена и приета през 2016 г. като част от първата Морска стратегия на Р България за периода 2016-2021 г.

Програмата от мерки е актуализирана на база:

- изводите и препоръките от националния доклад на Р България по чл. 8, 9 и 10 от РДМС „Актуализация на първа част от Морската стратегия, съгласно чл. 8 за състоянието на морската околна среда, чл. 9 за определяне на дефинициите за ДСМОС (добро състояние на морската околна среда) и чл.10 за определяне на екологичните цели и свързаните с тях индикатори;
- напредъка по изпълнение на актуализираните цели за постигане и/или поддържане на ДСМОС;
- напредъка по изпълнение на отделните мерки (съществуващи и нови мерки) от първата ПоМ (по предоставена информация от отговорните институции за прилагане на мерките от първата ПоМ 2016-2021 г.).

Проектът на Програмата от мерки се отнася за акваторията на Черно море в юрисдикцията на Република България – крайбрежни и териториални води, и изключителната икономическа зона.

Програмата планира действия с по-широк обхват за постепенно намаляване на отделните типове антропогенен натиск в дългосрочен план, за които не са планирани мерки в ПУРБ за Черноморския басейнов район или за които се счита, че планираните мерки не биха били достатъчни за постигане на ДСМОС, съгласно изискванията на РДМС.

Програмата от мерки съдържа два основни типа мерки:

- Съществуващи мерки (показани в *Приложение 1*) – 26 броя;
- Нови мерки (показани в *Приложение 2*) - 18 броя, като от тях 13 (от №1 до №13) са трансгранични мерки и 5 (от №14 до №18) са национални.

След извършен анализ на информацията за съществуващите и новите мерки, такива, които са неизпълнени или с частично изпълнение, отново са включени в обхвата на втората ПоМ. Мерки, които са изпълнени или с отпаднала необходимост от прилагането им, са изключени. Мерки, които имат много сходни/припокриващи се действия в обхвата си са прецизирани, включително и обединени.

2.2 Времева рамка

Морската стратегия се актуализира веднъж на 6 години при спазване изискванията: държавите-членки на Европейския съюз (ЕС), от региона на Черно море си сътрудничат и координират общите си действия, което гарантира съгласуваност между отделните части на морската стратегия на Република България и на морските

стратегии на останалите държави-членки на ЕС, както и съвместимост в подхода на тяхната подготовка чрез изпълнение на следния план за действие:

Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. се разработва за срок от 6 години.

3. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

В ЕО ще се включи анализ на съществуващото състояние на компонентите и факторите на околната среда в обхвата на Морска стратегия. Във връзка с анализа и оценката на очакваното въздействие от прилагане на Морска стратегия ще се разглежда и сухоземната територия в границите на 14-те черноморски общини: Шабла, Каварна, Балчик, Аксаково, Варна, Аврен, Долни чифлик, Бяла, Несебър, Поморие, Бургас, Созопол, Приморско и Царево.

3.1 Климат и атмосферен въздух

3.1.1 Климат

Климатични характеристики

Районът в обхвата на Морската стратегия попада в Континентално-средиземноморската климатична област, като територията ѝ е в границите на черноморската климатична подобласт, включваща следните три климатични района:

- Климатичен район на Северното Черноморие, обхващащ района на север от нос Емине;
- Климатичен район на Бургаската низина, обхващащ равнинната част между нос Емине и Маслен нос, като обгражда врязания в сушата Бургаски залив;
- Климатичен район на Странджанското Черноморие, обхващащ района на юг от Маслен нос.

Климатът в разглежданите климатични райони се формира под влияние на общата атмосферна циркулация и влиянието на морския басейн. Поради това, че почти през цялата година той е изложен на влиянието на континенталните въздушни маси, не може да се определи изцяло като морски. На север от нос Емине климатът има по-изразен преходен характер от континентален към континентално средиземноморски. Климатът в крайбрежието на Бургаската низина и в климатичен район на Странджанското Черноморие е с почти идентични характеристики, но с по-слабо изразено средиземноморско влияние в района на Бургаската низина.

Районът на Черноморското крайбрежие се отличава с по-мека и по-топла зима. През топлото полугодие на годината бризовата циркулация ограничава твърде високите температури на въздуха. Друга особеност на климата тук е относително по-честата проява на мъгли през топлата част на годината. Температурата на приводната атмосфера за централните за сезоните месеци е с характерен максимум през юли–август и минимум, съответно през януари–февруари. По Северното крайбрежие сезонните суми на валежите

се изравняват, докато при Южното Черноморие преобладават валежите през студеното полугодие. Средните скорости на вятъра в открито море са по-големи от тези по крайбрежието. Средната скорост на вятъра през зимните месеци и в морето, и на сушата значително превишава лятната скорост.

Климатични промени

България е разположена в един от регионите, който е особено уязвим към изменението на климата (главно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и към нарастващата честота на екстремни събития, свързани с изменението на климата, като суши и наводнения.

Според съществуващите сценарии за климатичните промени за България се наблюдава тенденция към увеличаване честотата на екстремни явления и бедствия, което се доказва от честите интензивни валежи, топли и студени вълни, наводнения и суши, урагани, горски пожари и свлачища.

В ДЕО ще бъде направен детайлен преглед на наличните данни, характеризиращи климата по българското черноморско крайбрежие и акваторията на Черно море. В детайли ще бъдат разгледани и анализирани и очакваните за района на оценка климатични промени.

3.1.2 Атмосферен въздух

Територията на българското черноморско крайбрежие е обхваната от следните райони за оценка и управление на КАВ: РОУКАВ „Северен дунавски”, РОУКАВ Варна и РОУКАВ „Югоизточен”, като качеството на въздуха на територията на българското черноморско крайбрежие се контролира от РИОСВ Варна и РИОСВ Бургас.

Пунктовете за мониторинг (ПМ) на качеството на атмосферния въздух по протежение на Черноморското крайбрежие и контролираните в тях замърсители са, както следва:

- АИС „СОУ Ангел Кънчев”, гр. Варна – ФПЧ10, ФПЧ 2,5, SO₂, NO₂ /NO, CO, O₃ и бензен;
- АИС „Чайка“, гр. Варна – ФПЧ10, SO₂, NO₂ /NO, CO и бензен;
- АИС „ОУ Хан Аспарух”, гр. Добрич – ФПЧ10;
- АИС „Изворите”, гр. Девня – ФПЧ10, SO₂, NO₂ / NO, CO, O₃, NH₃ и бензен;
- АИС „Старо Оряхово”, с. Старо Оряхово – ФПЧ10, SO₂, NO₂ / NO и O₃.
- АИС „Долно Езерово“ кв. Долно Езерово, гр. Бургас - ФПЧ10, SO₂, NO₂ / NO, CO, H₂S, бензен и O₃;
- АИС „Меден Рудник“, г Бургас - ФПЧ10, SO₂, NO₂ / NO, CO, H₂S, бензен и O₃;
- АИС „Несебър“ - ФПЧ10, Pb аерозоли, SO₂, NO₂ / NO, ПАВ, As аерозоли, Cd аерозоли, Ni, бензен и O₃;

- ДОАС – РИОСВ (диференциална оптична автоматична система) гр. Бургас - ФПЧ10, SO₂, NO₂, бензен, ПАВ, Ni и O₃;
- ДОАС – Камено гр. Камено - SO₂, NO₂, бензен, O₃;
- ДОАС-система в ж.к. „Славейков“ - ФПЧ10.

В цялост резултатите от анализа на данните за концентрациите на основните показатели, характеризиращи КАВ на териториите на РИОСВ-Варна и РИОСВ-Бургас за 2022 г. не показват превишение на пределно допустимите норми с малки изключения: констатирани 37 броя превишения на СДН за ФПЧ10 в АИС „Долно Езерово“, което превишава нормативния максимум от 35 броя в рамките на една календарна година и регистрирани 29 стойности на сероводород в АИС „Меден Рудник“, превишаващи максимално еднократната пределно допустима концентрация от 0,015 mg/m³.

В ДЕО ще бъдат анализирани подробно данни за замърсяването на въздуха, основните източници на замърсяване и текущите тенденции по отношение на качеството на атмосферния въздух.

3.2 Води

Вътрешните морски води и териториално море, заедно с водосборните области на реките, вливащи се в Черно море от северната до южната държавна граница попадат в Черноморски район за басейново управление (ЧРБУ) на водите в Република България с център Варна.

3.2.1 Повърхностни води

Съгласно действащия към момента План за управление на речния басейн (ПУРБ) на Черноморски район за басейново управление за периода 2016-2021 г., в ЧРБУ са идентифицирани 188 повърхностни водни тела, групирани в следните поречия:

- Черноморски Добруджански реки;
- река Провадийска;
- река Камчия;
- Севернобургаски реки;
- Мандренски реки;
- Южнобургаски реки;
- река Велека;
- Резовска река.

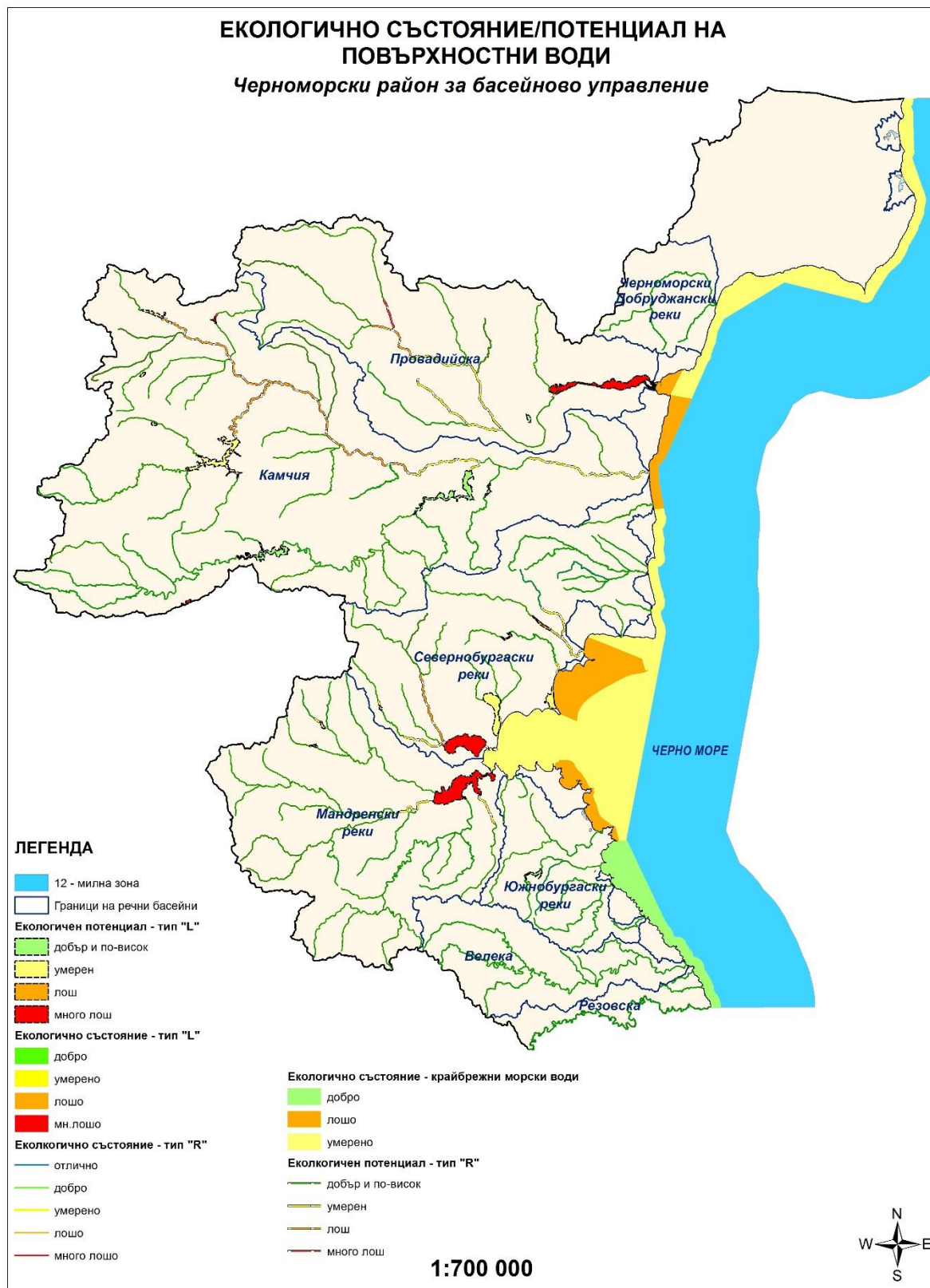
Общата оценка на екологичното им състояние/екологичен потенциал е, както следва:

- „Добро“ за 70 водни тела;
- „Лошо“ за 20 водни тела;
- „Много лошо“ за 20 водни тела;
- „Отлично“ за 5 водни тела;

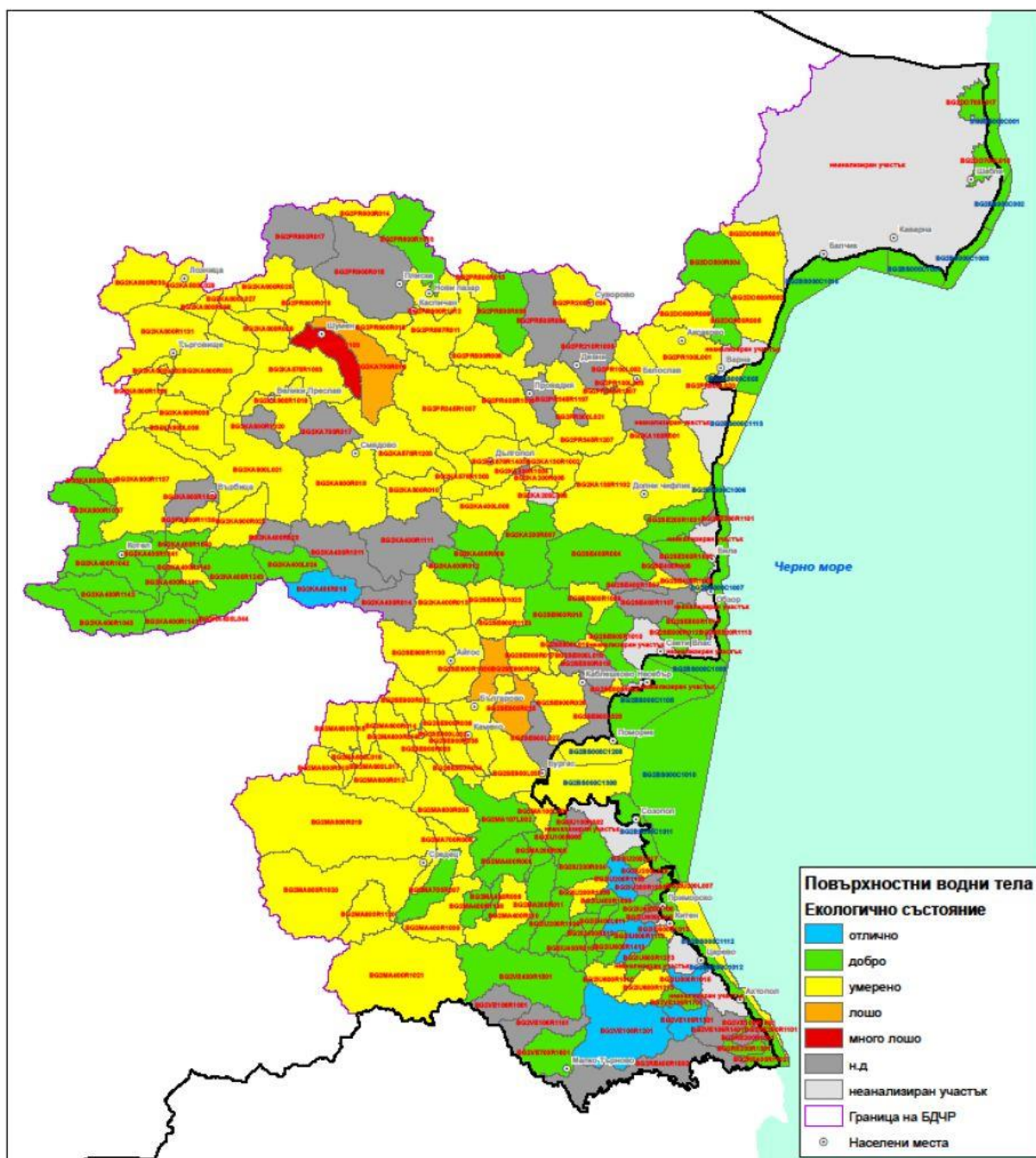
- „Умерено“ за 73 водни тела.

Карта, изобразяваща екологичното състояние/екологичния потенциал на повърхностните води в ЧРБУ (съгласно ПУРБ на ЧРБУ 2016-2021 г.), е показана на *Фигура 3*.

Карта, изобразяваща екологичното състояние/екологичния потенциал на повърхностните води в ЧРБУ (съгласно „Годишен доклад за оценка на актуалното състояние на водите в Черноморски район - 2021 г.“), е показана на *Фигура 4*.

Фигура 3. Карта на екологичното състояние/екологичния потенциал на повърхностните води в ЧРБУ съгласно ПУРБ на ЧРБУ 2016-2021 г.

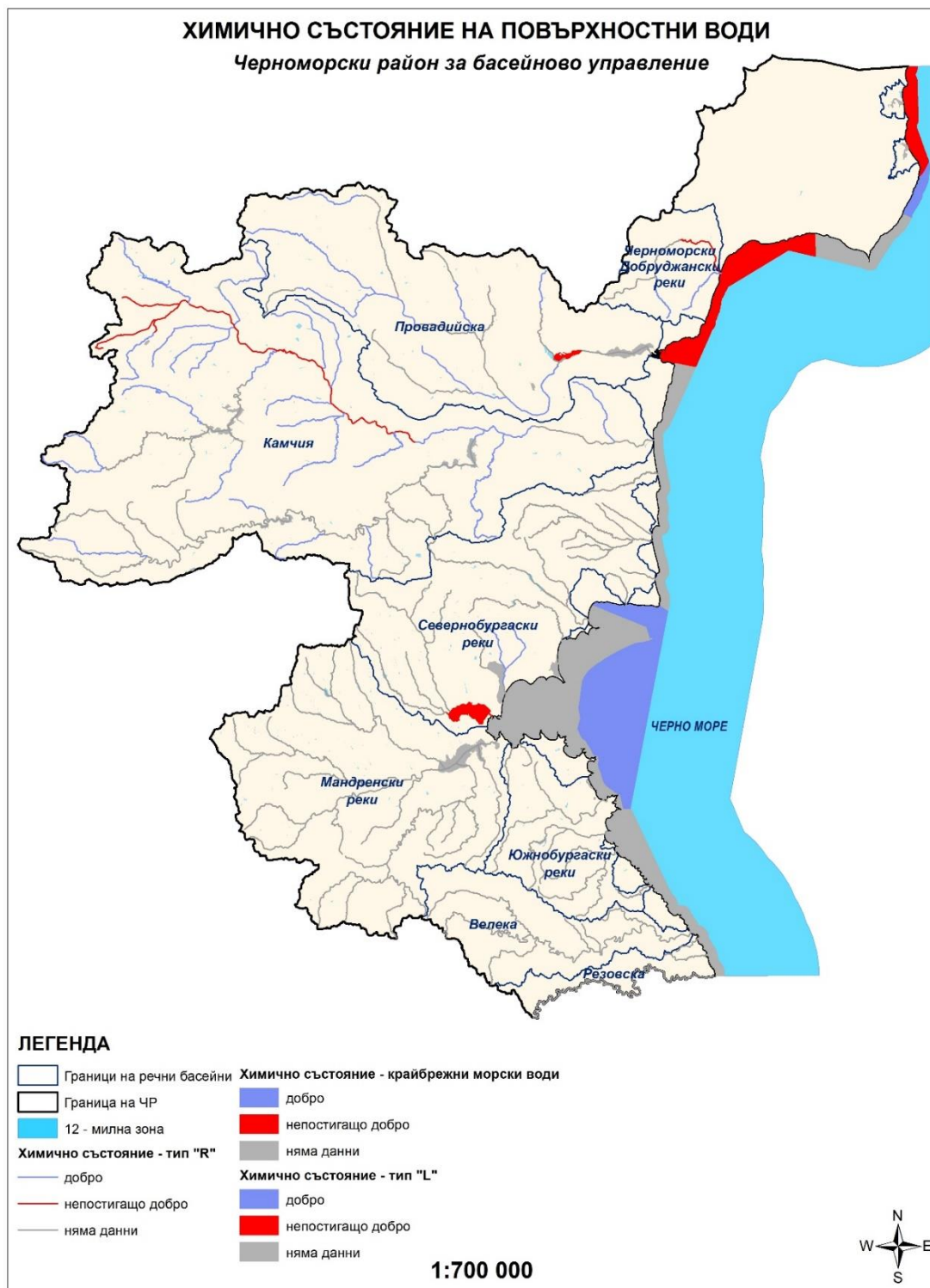

Фигура 4. Карта на екологичното състояние/екологичния потенциал на повърхностните води в ЧРБУ съгласно „Годишен доклад за оценка на актуалното състояние на водите в Черноморски район - 2021 г.

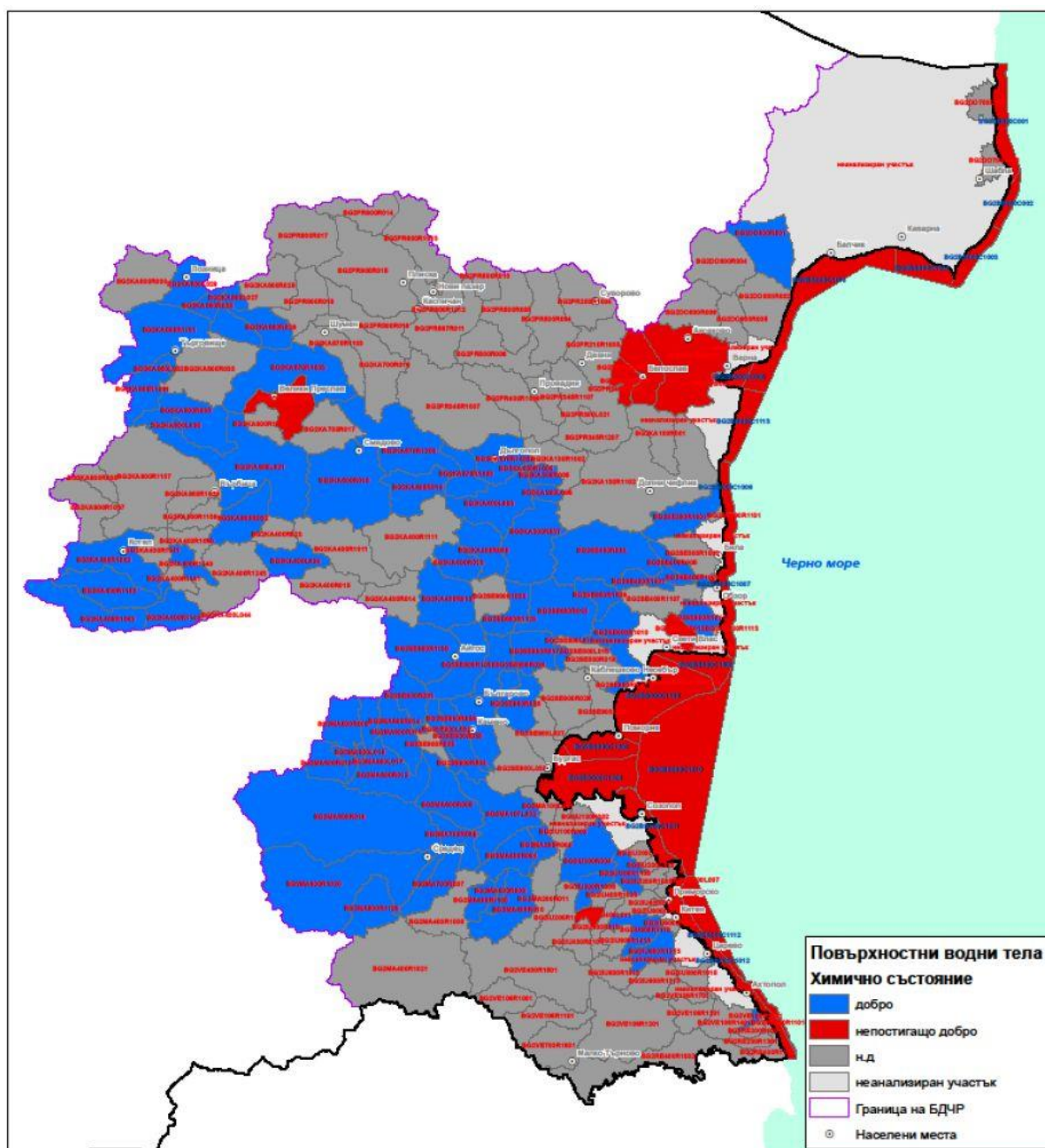
Химичната оценка на състоянието на повърхностните водни тела по отношение на приоритетните вещества е, както следва:

- В „Добро“ състояние са 42 водни тела;
- В „Непостигащо добро“ състояние са 6 водни тела;
- Няма данни за 140 водни тела.

На *Фигура 5* е показана карта, изобразяваща химичното състояние на повърхностните води в ЧРБУ (съгласно ПУРБ на ЧРБУ 2016-2021 г.), а на *Фигура 6* е показана карта, изобразяваща химичното състояние на повърхностните води в ЧРБУ (съгласно „Годишен доклад за оценка на актуалното състояние на водите в Черноморски район - 2021 г.“).

Фигура 5. Карта на химичното състояние на повърхностните води в ЧРБУ съгласно ПУРБ на ЧРБУ 2016-2021 г.

Фигура 6. Карта на химичното състояние на повърхностните води в ЧРБУ съгласно „Годишен доклад за оценка на актуалното състояние на водите в Черноморски район-2021 г.“

Съгласно Регионален доклад за състоянието на околната среда за 2022 г., изготвен от РИОСВ Варна:

- Не са регистрирани превишения на стандартите за качество на околната среда (СКОС) за изследваните през годината специфични замърсители, посочени в Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води;
- Извършеният през годината мониторинг на приоритетни вещества (ПВ) по смисъла на Наредбата за стандарти за качество на околната среда за

приоритетни вещества и някои други замърсители, сочи превишение на СКОС за октилфеноли в пункт Варненско езеро-център с код BG2PR00155MS015, попадащ във водно тяло Варненско езеро с код BG2PR100L001. Също така са установени превишение на ПВ - хептахлор и хептахлорепоксид, в пунктове Стар канал между Варненско езеро и Черно море с код BG2PR00155MS017; Варненско езеро-център - BG2PR00155MS015; Канал между Белославско и Варненско езеро - BG2PR00155MS012; Белославско езеро-изток - BG2PR00191MS010; Канал 1 (нов) между Варненско езеро и Черно море - BG2PR00155MS018. За останалите водни тела и ПВ, които са изследвани, не са констатирани превишения на съответните СКОС;

- Констатираното влошаване на състоянието по физико-химични елементи за качество (ФХЕК) в някои водни тела е обусловено от замърсяване с азотни и фосфорни съединения от дифузни източници (земяделски практики) и от населени места с недобре функциониращи или неизградени ПСОВ.

Съгласно Регионален доклад за състоянието на околната среда за 2022 г., изготвен от РИОСВ Бургас:

- Не са регистрирани превишения на стандартите за качество на околната среда (СКОС) за изследваните през годината специфични замърсители, посочени в Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води;
- Не са регистрирани превишения на СКОС за изследваните през годината приоритетни вещества, посочени в Наредбата за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители;
- Констатираното влошаване на състоянието по физико-химични елементи за качество (ФХЕК) в някои водни тела е обусловено от замърсяване с азотни и фосфорни съединения от дифузни източници (земяделски практики) и от населени места с недобре функциониращи или неизградени ПСОВ.

За ЧРБУ има изготвена Предварителна оценка на риска от наводнения за втори цикъл на прилагане на Директивата за наводнения за периода 2022-2027 г. Със Заповед №РД-803/10.08.2021 г. на Министъра на околната среда и водите са утвърдени актуализираните в съответствие с утвърдена със Заповед №РД-940/20.11.2020 г. методика за предварителна оценка на риска от наводнения, Райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Утвърдените РЗПРН са 34 на брой и са показани на Фигура 7.

Екологична оценка на Морската стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България и програмата от мерки за периода 2022-2027 г. – Задание за определяне на обхвата и съдържанието на доклада за екологичната оценка на Морската стратегия на Република България и Програмата от мерки за периода 2022-2027“

Фигура 7. Райони със значителен потенциален риск от наводнения в Черноморски район за басейново управление

За ЧРБУ има изготвен и План за управление на риска от наводнения (ПУРН) за периода 2022-2027 г., като той е приет с Решение № 944/29.12.2023 г. на Министерски съвет.

В ДЕО ще бъде представена по-подробна информация за повърхностните води и ще бъде направен анализ на евентуалното въздействие върху тях, което може да се очаква от целите и мерките, предвидени в Морската стратегия.

3.2.2 Подземни води

На територията на Черноморски район за басейново управление са идентифицирани 40 подземни водни тела в 7 водоносни хоризонта, както следва:

- Кватернерен водоносен хоризонт – 13 водни тела;
- Неогенски водоносен хоризонт – 9 водни тела;
- Палеогенски водоносен хоризонт – 4 водни тела;
- Горнокреден водоносен хоризонт – 6 водни тела;
- Долнокреден водоносен хоризонт – 4 водни тела;
- Малм-валанджски водоносен хоризонт – 2 водни тела;
- Юрскотриаски и палеозой-протерозой водоносни хоризонти - 2 водни тела.

Съгласно ПУРБ на ЧРБУ 2016-2021 г., от 40-те подземни тела 17 са определени в лошо химично състояние, а останалите 23 – в добро.

Съгласно „Годишен доклад за оценка на актуалното състояние на водите в Черноморски район - 2021 г.“:

- Резултатите от проведения химичен мониторинг през 2021 г. показват, че 16 подземни водни тела са в лошо междинно химично състояние със средногодишни стойности на определени показатели над праговите стойности, определени в ПУРБ 2016-2021 г. и/или над стандарт за качество от Приложение 1 към Наредба №1/2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води. За 2 подземни водни тела през 2021 г. няма нови данни, а 22 бр. подземни водни тела са определени в добро междинно химично състояние;
- Повишеното съдържание на замърсители в подземните води се дължи предимно на:
 - дифузни източници: инфраструктура без канализации, земеделски земи, обработваеми, смесени земеделски площи, животновъдни ферми;
 - точкови източници: зауствания на отпадъчни води (ГПСОВ, инсталации и съоръжения за категориите промишлени дейности попадащи в Приложение №4 към Закона за опазване на околната среда (ЗООС) с комплексно разрешително, ферми, складове и др. селскостопански обекти, ББ кубове.

Съгласно Регионален доклад за състоянието на околната среда 2022 г., изготвен от РИОСВ Варна, при 6 от общо 25 подземни водни тела няма установени превишения над праговите стойности или стандартите за качество, докато при останалите 19 са констатирани отклонения по някои показатели.

Съгласно Регионален доклад за състоянието на околната среда 2022 г., изготвен от РИОСВ Бургас, при 7 от общо 21 подземни водни тела няма установени превишения над праговите стойности или стандартите за качество, докато при останалите 14 са констатирани отклонения по някои показатели.

В ДЕО ще бъде представена по-подробна информация за подземните води и ще бъде направен анализ на евентуалното въздействие върху тях, което може да се очаква от целите и мерките, предвидени в Морската стратегия.

3.2.3 Морски води

Съгласно действащия към момента ПУРБ на ЧРБУ, за периода 2016-2021 г., в ЧРБУ са идентифицирани 17 морски водни тела.

Общата оценка на екологичното им състояние/екологичен потенциал е, както следва:

- „Добро“ за 2 водни тела;
- „Лошо“ за 5 водни тела;
- „Умерено“ за 10 водни тела.

Екологичното състояние/екологичния потенциал на морските води е показано на Фигура 3 и Фигура 4, наред с останалите повърхностни води.

Химичната оценка на състоянието на морските водни тела по отношение на приоритетните вещества е, както следва:

- В „Добро“ състояние са 3 водни тела;
- В „Непостигащо добро“ състояние са 3 водни тела;
- Няма данни за 11 водни тела.

Химичното състояние на морските води е показано на *Фигура 5* и *Фигура 6*, наред с останалите повърхностни води.

Съгласно „Годишен доклад за оценка на актуалното състояние на водите в Черноморски район - 2021 г.“:

- Сравнението на състоянието спрямо предходната 2020 г. показва, че от определените в умерено състояние 5 водни тела, през 2021 г. едно запазва състоянието си, а другите 4 го подобряват от умерено през 2020 г. в добро. Останалите 12 водни тела, за които през 2020 г. не е провеждан мониторинг, респективно извършвана оценка за 2020 г., са оценени в добро екологично състояние;
- За по-голямата част от крайбрежните водни тела определеното в ПУРБ 2016-2021 г. състояние се подобрява;
- Вземайки предвид факта, че през последните години не се мониторираат всички релевантни БЕК (макрозообентос, макрофитобентос и фитопланктон), достоверността на оценката за 2021 г. е ниска;

- Обобщените анализи сочат, че през 2021 г. 12 водни тела постигат добро екологично състояние, 5 са определени в умерено състояние. Само едно от определените в умерено състояние тела (BG2BS000C1308 - Южен Бургаски залив <30 m) е определено в такова състояние по БЕК (фитопланктон - численост, биомаса и хлорофил-а), ФХЕК (OS, DO, P-PO4) и специфични замърсители (Al). От останалите четири ВТ, две са определени в умерено състояние по специфични замърсители (превишения по алуминий) и две по БЕК;
- Нито едно водно тяло не е определено в лошо и много лошо екологично състояние.

В ДЕО ще бъде представена по-подробна информация за морските води и ще бъде направен анализ на евентуалното въздействие върху тях, което може да се очаква от целите и мерките, предвидени в Морската стратегия.

3.3 Земни недра

3.3.1 Сухоземна част

Българското черноморско крайбрежие обхваща източните части на трите основни морфотектонски единици, които изграждат територията на Република България – Мизийска плоча, Балканиди и Средногорска зона. В него ясно се обособяват четири основни геоложки структури, разделени от дълбочинни разломи – Варненска депресия, Долнокамчийско понижение, Източнобалканска зона и Бургаска депресия. Крайбрежието (до вододела на Черноморската водосборна област) заедно с шелфа, континенталния склон и континенталното подножие се включват към Черноморската дълбоководна депресия – крупна негативна морфоструктура, наложена върху хетерогенна геоложка основа и образувана през палеогена (от приабона) и неоген-кватернера.

Мизийската плоча е разположена между Карпатите и Балканидите. Към нейната източна част се отнася бреговата зона от границата с Румъния (н. Сиврибурун) до р. Камчия. Фундаментът на платформата е изграден от нагънати допалеозойски и палеозойски скали с висока степен на разломно-блокова диференциация. Разкрива се на повърхността в границите на Централно добруджанския хорст в Румъния. Надстройката на платформата е представена от три хоризонтални и субхоризонтални седиментни комплекса: каледоно-херцински (долен: ордовик – долен карбон и горен: карбон-перм); кимерийски (триаски) и алпийски (долен: юрско-палеогенски и горен: неоген – кватернерен). В източна посока морското продължение на Мизийската плоча обхваща шелфа и достига континенталния склон.

Южно от Варненската депресия е разположено Долно камчийското понижение, в което са оформени долините на р. Камчия и р. Фъндъклийска (Шкорпиловска). То се

приема за преходна зона между Мизийската плоча и Старопланинската зона. Основата на понижението е изградена от рязко потъващи на изток (от 1 до 7 km) валанжки и горнокредни седименти, върху които залягат средно и горноеоценски седименти. Според Туголесов и др. (1985) Долно камчийското понижение е фрагмент от древен по-обширен черноморски басейн и представлява континентален склон от палеогена. В източна посока то се разширява фуниеобразно, достигайки континенталния склон.

Източнобалканската зона е изградена от флишките карбонатно-теригенни седименти на горната креда и палеогена, нагънати в линейни гънки с посока на осите 120–130°, които се понижават на изток. При геофизични изследвания на българския шелф след 1960 г. е установено югоизточно повиване на структурите на Източна Стара планина в Черно море на 10 км източно от бреговата линия.

Средногорската зона представлява линейна мезоалпийска, наложена островно-дъгова орогенна зона, заложена през горната креда на юг от Балканидите. Нейна характерна особеност е широкото разпространение на сенонски ефузивен и интрузивен магматизъм и флишка седиментация. Основни геоложки структури в Средногорската зона са Бургаската депресия, Росенският плутон и Странджа планина. В Черно море Средногорската зона завива на югоизток в посока към Западните Понтиди.

В ДЕО ще бъде представена по-подробна информация за сухоземната част на земните недра и ще бъде направен анализ на евентуалното въздействие върху нея, което може да се очаква от целите и мерките, предвидени в Морската стратегия.

3.3.2 Морска част

Развитието на Черно море преминава през няколко основни етапа. Първият обхваща мезозоя и голяма част от палеогена, когато в централната част на днешния черноморски басейн е съществувал плитководен басейн. През олигоцен-миоцена в рамките на басейна се образуват отделни депресии, като той запазва плитководния си характер. В края на миоцена Черно море е част от Сарматския басейн и за кратък период то се свързва със Средиземно море, вследствие на което водите му се осоляват. Вторият етап от развитието на Черно море е свързан с образуването на плиоцен-кватернерния седиментен комплекс. В началото на плиоцена басейнът запазва връзката си със Средиземно море, която по-късно се прекъсва и водите се опресняват. През плейстоценските ледникови епохи връзката със Средиземно море се прекъсва, а в междуледниковите периоди се възстановява и морето се осолява. В началото на холоцена Черно море е свързано със Средиземно море, като равнището на морето е било с няколко метра по-високо от съвременното.

Подводният релеф на Черно море е представен от неравномерно разпределен шелф, стръмен и разседнат континентален склон със слабо развито подножие и заравнено абисално дъно. Шелфът е най-добре развит пред устията на реките Дунав, Днестър и Днепър, като цялата шелфова ивица обхваща около 28 % от подводния релеф. Стръмният и силно разломен континентален склон може да се проследи в дълбочинната

ивица от 200 до 1000 м, а на много места долната склонова граница достига до 1500 m. Ако се приеме за представителна границата между 200 и 1000 m дълбочина, то континенталният склон заема около 8 % от подводния релеф. Континенталният склон е стъпалообразно разседнат, прорязан от дълбоки каньони, с обширно развити гравитационни форми около горната граница на континенталното подножие. Между 1000 и 2000 m дълбочина е развито континенталното подножие, което представлява сложна система от подводни делти, наносни конуси, разседи и множество подводни долини. Подножието включва около 27 % от подводния релеф. От долната граница на континенталното подножие, разположена на 2000 m, започва абисалното дъно, което се доближава най-много до Кримския и Понтийския бряг и обхваща най-голямата част от подводния релеф - около 37 %.

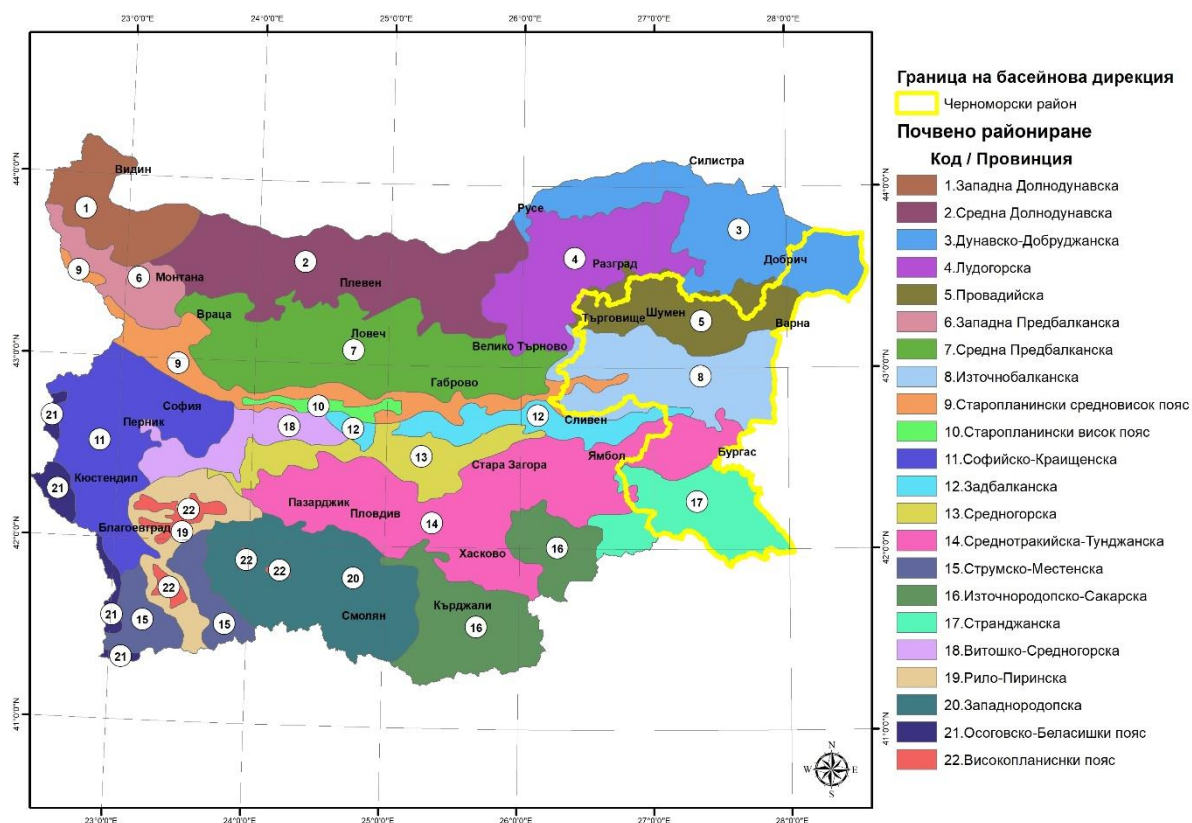
В ДЕО ще бъде представена по-подробна информация за морската част на земните недра и ще бъде направен анализ на евентуалното въздействие върху нея, което може да се очаква от целите и мерките, предвидени в Морската стратегия.

3.4 Почви и субстрат на морското дъно

3.4.1 Почви

Съгласно почвено-географското райониране на България (Нинов, 97) Черноморското крайбрежие попада в 2 почвени подобласти и 5 почвени провинции. От север на юг почвените подобласти и провинции са разположени както следва:

- Долнодунавска подобласт, включваща Дунавско-Добруджанска, Провадийска и Източнобалканска почвени провинции и
- Балканско-Средиземноморска подобласт включваща Среднотракийско-Тунджанската и Странджанската почвени провинции.

Фигура 8. Почвено-географско райониране

Почвеното разнообразие по Черноморското крайбрежие е голямо, като почвите варират от богати и плодородни черноземи на север, през канелени почви и смолници в централните части до плитки ранкери и литосоли на юг, където се срещат и уникалните за Балканския полуостров жълтоземи. Това почвено разнообразие се обуславя от климатичните, географските и релефни особености на района.

В ДЕО ще се представи информация за по-характерните почвени типове по черноморското крайбрежие и тяхното стопанско и природно значение.

3.4.2 Субстрат на морското дъно

В долните части на геоложките разрези на седиментите на западния шелф на Черно море са открити грубозърнести, обикновено пясъчливо-чакълено-черупчести акумулации, представляващи крайбрежни и плитководни фацисии на Чаудинския басейн. Сред тях се срещат и такива, които могат да се характеризират като плажови, тъй като те почти изцяло са изградени от чакълно-черупчест материал и са литифицирани. Литификацията на материала несъмнено говори за продължителни плитководни, плажови или субаерални условия. Тези наслаги са проследени на абсолютни дълбочини – 80-100 m, и фиксират ниското равнище на басейна. Съдейки по спорово-поленовите спектри, утайките са се сформирали по време на морската регресия – горен миндел (окско залежаване). Новоевксинските утайки от регресивния цикъл са представени от два

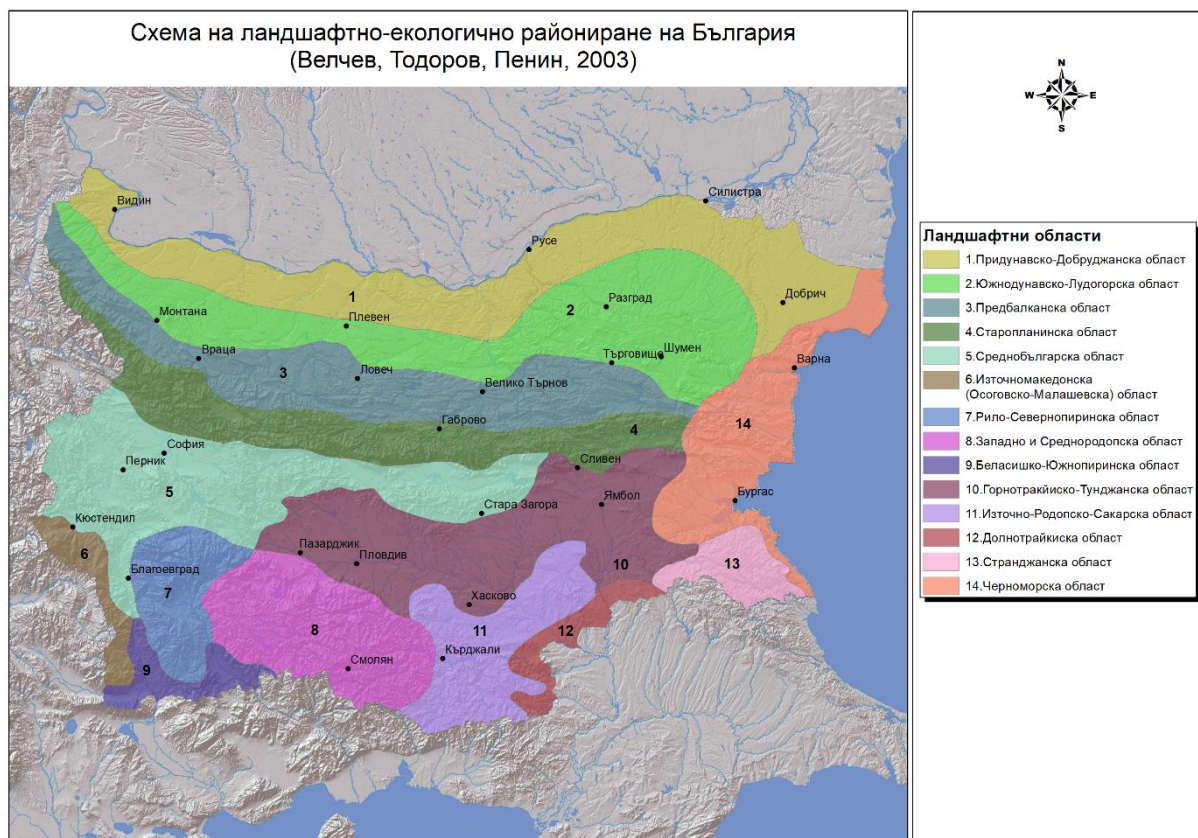
фациеса – крайбрежно морски и глинест (дълбоководен). По разпространението на прибрежно-морските утайки е установено ниското ниво на морето през новоевксина на дълбочини на съвременния басейн около 90-120 m. Холоценските утайки на трансгресивните фациеси на шелфа са глинести и са се сформирали в условията на въздействие на всички фактори на съвременното утайконатрупване. По такъв начин фациесите на утайките на шелфа отразяват всички особености на климатични, екологични, хидрологични, тектонски и литоложки условия в периода на тяхното формиране. Мощностите на холоценските утайки на западния шелф на Черно море са отделени в три области:

- крайбрежна област – област с много изменчиви мощности – от 12 m в заливите и в акумулативните участъци, до 50-10 cm на абразионните участъци. По оста на крайбрежната депресия тяхната мощност е по-устойчива, но не превишава 300 cm;
- централната област – област предимно на големи мощности като мощностите на холоцена превишават 10 m;
- периферна област – област на малки мощности (<100 cm).

В ДЕО ще бъде представена по-подробна информация за субстрата на морското дъно и ще бъде направен анализ на евентуалното въздействие върху него, което може да се очаква от целите и мерките, предвидени в Морската стратегия.

3.5 Ландшафт

Ландшафтите ще бъдат разгледани съгласно Схемата за ландшафтно-екологично райониране на България (по Велчев, Тодоров и Пенин, 2003) съгласно която, черноморското крайбрежие е обособено в самостоятелна ландшафтна единица, простираща се от най-северната държавна граница при Дуранкулак до най-южната ни граница при река Резовска. Отделянето като самостоятелна ландшафтна област е обусловено от силното черноморското климатично влияние, което оформя характерни ландшафтни комплекси, коренно различни от тези във вътрешността на страната.

Фигура 9. Ландшафтно-екологично райониране

3.5.1 Сухоземна част

Черноморската област показва съществени различия по отношение на типовете, родовете и видовете ландшафт. В зависимост от влиянието на Черно море отделните части на областта са с различен териториален обхват – по странджанското крайбрежие областта заема само 10 km зона около морския бряг, докато в Бургаската низина, по долината на реките Камчия и Провадийска тя навлиза дълбоко навътре в сушата. В северна посока се стеснява значително в планинските територии на Стара планина и високите плата (Добруджанско, Франгенско).

Наличието на големия воден басейн осигуряващ транспортни и търговски връзки е определящо и за антропогенните характеристики на ландшафта по крайбрежието. Намиращите се тук селища, производствени обекти, пристанища и други съоръжения са свързани от най-древни времена с възможностите за препитание, които предоставя морето. През последните десетилетия все по-голямо значение за крайморския и морския ландшафт взимат антропогенните въздействия и изменения свързани с развитието на туризма. Съществуващите курортни селища се разширяват, което налага и изграждане на нова инфраструктура, пречиствателни съоръжения и канализационни системи, което неминуемо води до увеличаване на антропогенизацията на ландшафтите.

3.5.2 Морска част

Морските ландшафти в крайбрежната зона са характеризират основно с водната площ и скални и островни формирания разположени на известно отстояние от линията на морския бряг. В зоната на откритото море, където няма видимост към брега от природните компоненти на ландшафта се отчита главно присъствието на водната площ достигаща хоризонта. Релефът и растителността на морското дъно в голяма степен не са част от естественото възприемана на морските ландшафти от човека. Антропогенното въздействие върху морските ландшафти е значително по-ограничено от това в крайбрежната зона, като най-често то се изразява с морския трафик на големи плавателни търговски и транспортни съдове.

В ДЕО ще бъде направен анализ на състоянието на ландшафта в крайбрежната и морската част.

3.6 Биологично разнообразие, ЗЗ и ЗТ

Съгласно Рамковата директива за морска стратегия,¹ местообитанията в Черно море се разделят на два общи типа: пелагични и бентосни. В българското Черноморие са установени 13 преобладаващи типа бентосни местообитания. Те са разпространени предимно в мелиолиторалната и сублиторална част на Черно море и по-малко в абисалната и батиална част.² Пелагичните местообитания се влияят до голяма степен от хидродинамичните условия, като условно се дефинират 4 основни групи в морските води.³ Това са крайбрежни водни хабитати в едномилната зона, крайбрежни извън едномилната зона (до 30 m. дълбочина), шелф (до 200 m. дълбочина) и откритоморски (над 200 m.). Важни елементи на тези местообитания представляват планктонните и бентосни организми, които са разгледани по-долу.

3.6.1 Природни местообитания

Съгласно класификацията на Директива 92/43/ЕИО,⁴ по данни от националното картиране⁵ в териториалния обхват на Морската стратегия са идентифицирани общо 5 типа консервационно-значими местообитания. Това са:

- 1140 Тинести и пясъчни морски плитчини, които не се покриват от морски води

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008L0056-20170607>

² https://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd8910/msfd4text/envubapw/Introduction_and_Initial_Assessment_Report_on_Art_8_MSFD_Part1.pdf

³ https://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd8910/msfd4text/envubapw/Introduction_and_Initial_Assessment_Report_on_Art_8_MSFD_Part2.pdf

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj?locale=bg>

⁵ <https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/Home/Documents>

при нисък прилив

- 1160 Обширни плитки устия и малки заливчета
- 1210 Едногодишна растителност върху морски крайбрежни наноси
- 1240 Обрасли морски стръмни скали по Средиземноморското крайбрежие (с ендемични *Limonium* spp.)
- 8310 Пещери, затворени за посещение

В тези местообитания се срещат редица животински и растителни видове от природозащитно значение. В някои местообитания се наблюдават и съобщества със субмедитерански и медитерански характер.

Черноморските екосистеми се обитават от повече от 3000 вида организми, някои от които с консервационна значимост.

3.6.2 Птици

В рамките на Дескриптор 1 - Морски птици съгласно РДМС 2008/56/ЕО се наблюдават два вида консервационно-значими птици, които са почти или изцяло свързани с морската среда - това са качулат корморан (*Gulosus aristotelis*) и средиземноморски буревестник (*Puffinus yelkouan*). Морските води представляват хранително местообитание за двата вида, а скалистите участъци по бреговата ивица и островите предоставят благоприятни условия за гнездене. Съгласно данните от специализирани проучвания (Зелени Балкани, 2020 – 2021) в България са установени две гнездящи колонии на качулат корморан (с. Тюленово с около 220 дв. и на островите св. Иван и св. Петър с около 200 дв.). Въпреки подходящите гнездови местообитания обаче, не е установено сигурно гнездене на средиземноморски буревестник по българското черноморие. Видът се наблюдава целогодишно в страната, като числеността му варира в границите на 5000 – 25000 инд.⁶ и зависи най-вече от пасажите от дребна риба.

През различните сезони се наблюдават големи динамки във видовия състав и численост на птиците. В проучването си *Michev et al* (2014) регистрират 74 вида птици (вкл. водолюбиви, хищни, пойни и други) в ИИЗ на страната през сезоните пролет, лято и есен. През западното Черноморие (вкл. през ИИЗ на България) преминава важен за птиците прелетен път (*Via pontica*), като годишно се регистрират над 100000 мигранти (*Michev et al.*, 2012, *Mateeva I.*, *Iankov P.*, 2013), а най-многоброен от тях е бял щъркел (*Ciconia ciconia*).

През зимния сезон морското крайбрежие се ползва от около 200000 птици за зимуване. С най-висока численост от тях са зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), голям корморан (*Phalacrocorax carbo*) и голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), а от високо консервационно значение са червеногуша

⁶https://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=bg/eu/art12/envxbcg9q/BG_birds_reports_20191026-085458.xml&conv=612&source=remote#A464_P

гъска (*Branta ruficollis*), малка белочела гъска (*Anser erythropus*) и др. (Боев, 1985; Нанкинов и др., 1997).

3.6.3 Бозайници

В Черно море и съответно в териториалния обхват на Морската стратегия се срещат понастоящем три вида морски бозайници, които са и консервационно-значими. Това са афала (*Tursiops truncatus*), обикновен делфин (*Delphinus delphis*) и морска свиня (*Phocoena phocoena*). Афалата и морската свиня се придържат повече към плитките води на литоралната зона на Черно море (Големански 2015, Macdonald & Barrett 1993, Carlucci et al. 2016), където се хранят както с пелагични, така и с бентосни видове риби и по-рядко ракообразни (Wells et al. 2019). Обикновен делфин обитава предимно по-дълбоките води на морските пространства (Sanchez et al., 2017). И трите вида извършват миграции, като числеността и разпределението им е в зависимост от разпределението и обилието на тяхната храна (Клейненберг, 1956 г.). Поради това е трудно да се даде точна оценка на числеността им в Българската акватория на черно море. Данните от различни проучвания от 2013 г. насам показват големи вариации в плътността и числеността на видовете в този район (Попов К., 2022, и др., Birkun et al., 2014). Съгласно най-актуалните данни (Paiu et al., 2021), числеността на афалата в ИИЗ на България в Черно море се оценява на 10 262 инд., на обикновения делфин 14 231 инд., а на морската свиня с 48 924 инд. В сезонно разпределение тези числености варират в големи граници.

Освен китоподобните бозайници крайбрежната зона се използва и от видрата (*Lutra lutra*). Скалистите брегове и пясъчните плажове представляват благоприятни местообитания за хранене, размножаване и миграция (Георгиев 2008) на вида.

3.6.4 Риби

Рибите представляват важна екологична група от биоразнообразието на морските води. Според редица проучвания ихтиофауната по българското Черноморие обединява приблизително 130 вида. (Стоянов и кол. 1963, Stefanov 2007), като и тук се наблюдава силно средиземноморско присъствие. Някои от най-многочислените видове са цаца (*Sprattus sprattus*), сафрид (*Trachurus mediterraneus*), паламуд (*Sarda sarda*) (Prodanov et al., 1998). Те са обект на промишлен риболов. От консервационно значение са видовете атлантическа есетра (*Acipenser sturio*) и представители на род *Alosa* (*Alosa immaculata*, *Alosa tanaica* и др.). За българското Черноморие атлантическата есетра е известна за районите на Варна и Бургас (Стоянов и др., 1963, Дренски, 1951), където са улавяни единични екземпляри. Видовете от род *Alosa* се срещат в цялата черноморска акватория на страната, като напролет се концентрират в крайбрежната зона и устията на реките (Карапеткова, Живков, 2010).

3.6.5 Организми, обитаващи пелагични местообитания

3.6.5.1 Фитопланктон

В обхвата на морската стратегия, видовото разнообразие на фитопланктона наброява около 600 вида, като значително присъствие се наблюдава на представители на класовете *Chlorophyceae*, *Cyanophyceae*, *Trebouxiophyceae*, *Prymnesiophyceae*. Концентрацията и биомасата на фитопланктона в Черно море зависят до голяма степен от сезонното влияние, като през пролетта доминират видове като *Emiliana huxleyi*, *Heterocapsa triquetra*, *Pseudonitzschia delicatissima*, а през летния сезон видовете *Cerataulina pelagica*, *Pseudosolenia calcar-avis*, *Thalassionema nitzschioides*. През последните години се наблюдават промени в съобществата на фитопланктона, изразяващи се в увеличение на видовото разнообразие, дължащо се най-вече на антропогенна еутрофикация, водеща до излишък на хранителни вещества.^{7, 8}

3.6.5.2 Зоопланктон

По отношение на видовото разнообразие и биомасата на зоопланктона доминира копеподния комплекс, като най-разпространени са представителите на класовете *Sciphozoa*, *Ctenophora*, *Copepoda*, *Rotifera* и др. В крайбрежната зона доминират родовете *Acarita*, *Paracalanus* и *Oithona*, а в по-дълбоки води родовете *Pseudocalanus* и *Calanus*. В по-плитките води се наблюдават по-големи флуктуации на зоопланктона в сравнение с открито море, тъй като там локалните климатични и антропогенни влияния върху съобществата са по-силни. Като цяло през последните години състоянието на зоопланктона се определя като нестабилно, тъй като се отчитат ниски нива на биомасата вероятно поради високата численост на видове, хранещи се с планктонните организми (напр. *Noctiluca scintillans* и *Mnemiopsis leidyi*).⁹

3.6.6 Организми, обитаващи бентосни местообитания

Във вертикално отношение бентосните местообитания обхващат предимно литоралната част (Узунов и др., 2017). Важен елемент на бентосните местообитания представляват макрофитобентосните и макрозообентосни организми.

3.6.6.1 Макрофитобентос

Макрофитобентоса е представен предимно в крайбрежните води и включва две основни групи (макроводорасли и морски треви). Макроводораслите наброяват около 150 вида по българското Черноморие, като най-добре представени в таксономично отношение са червените (*Rhodophyta*), кафяви (*Ochrophyta*) и зелени (*Chlorophyta*)

⁷ <https://mspbg.ncrdhp.bg/>

⁸ https://www.bsbd.org/bg/index_bg_1668393.html

⁹ <https://cdr.eionet.europa.eu/bg/eu/msfd8910/msfd4text/envubapw/>

водорасли. Морските тревы са представени предимно от видовете към род *Zoostera*, образуващи морски ливади.

3.6.6.2 Макрозообентос

Макрозообентоса включва повече от 1000 вида, като най-добре представени са таксономичните групи *Porifera*, *Coelenterata*, *Annelida*, *Arthropoda*, *Mollusca*, *Chordata* и др. Тяхното разпространение зависи до голяма степен от дълбочинните нива, като с най-голямо видово разнообразие се характеризира плитката крайбрежна зона. С дълбочината разнообразието намалява, а в батилната и абисална зона липсва, поради анаеробните условия в тях.

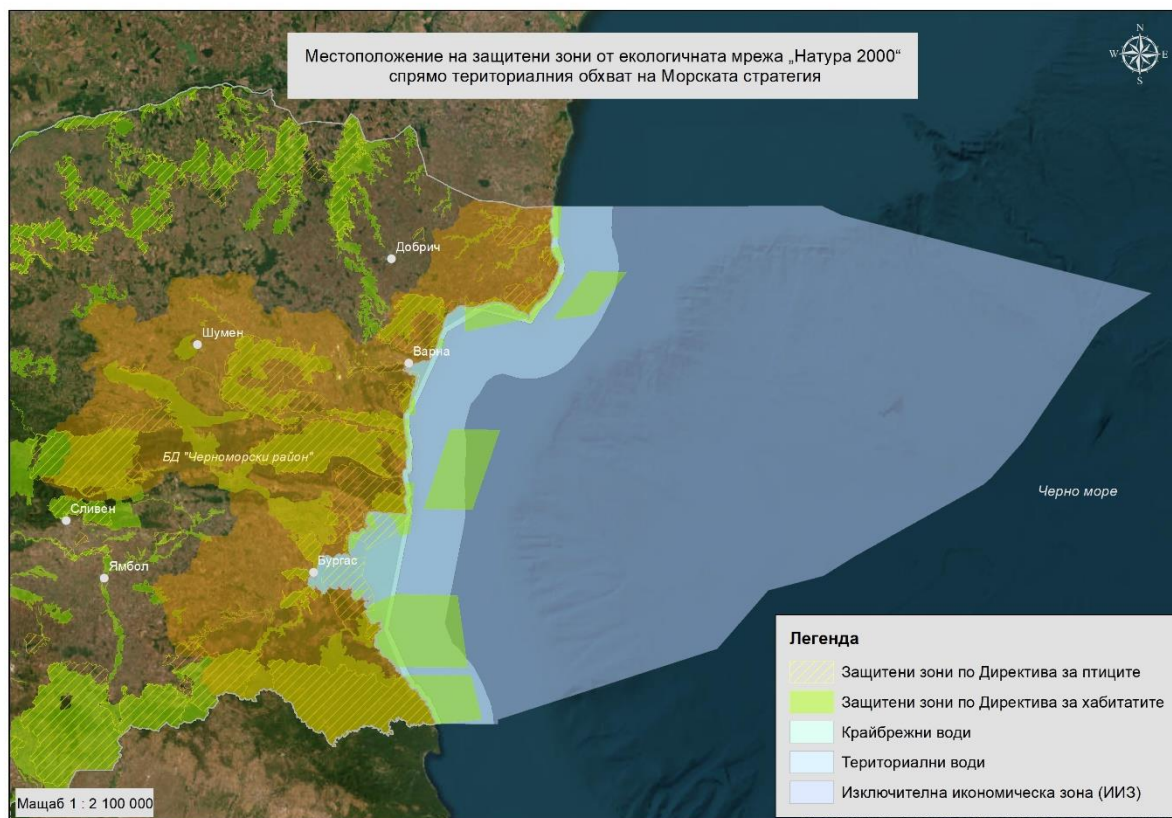
3.6.7 Влечуги

От влечугите единствено сивата водна змия (*Natrix tessellata*) се среща обичайно в морските води на страната, като е наблюдавана на няколко километра навътре в крайбрежната зона. Видът ползва основно литоралната част (не повече от 10 m. дълбочина) като хранително местообитание (Бисерков Б., 2007).

В ДЕО ще бъде направен анализ на съществуващото състояние на горепосочените елементи от биоразнообразието, като се обърне особено внимание на консервационно-значимите местообитания и видове.

3.6.8 Защитени зони

На *Фигура 10* е показано местоположението на защитени зони спрямо териториалния обхват на Морската стратегия.

Фигура 10. Местоположение на защитени зони спрямо териториалния обхват на Морската стратегия

Съгласно данни от Информационната система за защитени зони от екологичната мрежа „Натура 2000“ (достъп към 09.01.2024 г), в териториалния обхват на Морската стратегия попадат изцяло или частично 18 защитени зони (33) по Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици (накратко Директива за птиците) и 19 защитени зони по Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (накратко Директива за хабитатите).

В Таблица 1 е даден списък на Защитени зони в териториалния обхват на Морската стратегия.

Таблица 1. Защитени зони в териториалния обхват на Морската стратегия

Код	ЗЗ по Директива за птиците	Код	ЗЗ по Директива за хабитатите
BG0000242	Залив Ченгене скеле	BG0000242	Залив Ченгене скеле
BG0000270	Атанасовско езеро	BG0000270	Атанасовско езеро
BG0000271	Мандра-Пода	BG0000271	Мандра-Пода
BG0002040	Странджа	BG0000621	Езеро Шабла - Езерец
BG0002041	Комплекс Ропотамо	BG0000620	Поморие
BG0002043	Емине	BG0000154	Езеро Дуранкулак
BG0000152	Поморийско езеро	BG0000116	Камчия

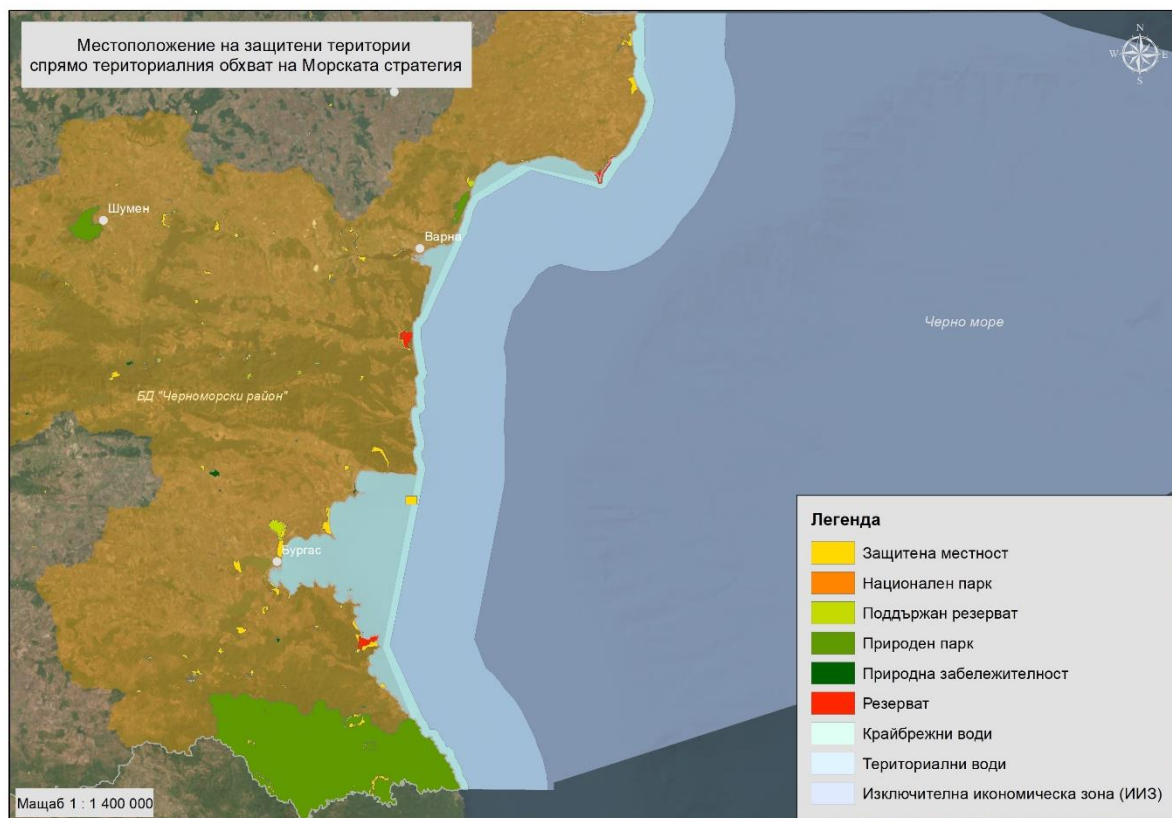
Код	ЗЗ по Директива за птиците	Код	ЗЗ по Директива за хабитатите
BG0000156	Шабленски езерен комплекс	BG0000102	Долината на река Батова
BG0002050	Дуранкулашко езеро	BG0000146	Плаж Градина - Златна рибка
BG0000191	Варненско-Белославско езеро	BG0001004	Емине - Иракли
BG0002044	Камчийска планина	BG0001500	Аладжа банка
BG0002045	Комплекс Камчия	BG0001501	Емона
BG0002060	Галата	BG0001502	Отманли
BG0002061	Балчик	BG0000574	Ахелой - Равда - Несебър
BG0002082	Батова	BG0000573	Комплекс Калиакра
BG0002097	Белите скали	BG0001007	Странджа
BG0002051	Калиакра	BG0001001	Ропотамо
BG0002077	Бакърлъка	BG0000103	Галата
		BG0000100	Плаж Шкорпиловци

В случай, че Компетентният орган прецени, че Морската стратегия за периода 2022-2027 г. има вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху предмета и целите на защитените зони, ще бъде изготвена Оценка за съвместимост, която ще бъде неразделна част от ДЕО.

3.6.9 Защитени територии

На *Фигура II* е показано местоположението на защитени територии спрямо териториалния обхват на Морската стратегия.

Екологична оценка на Морската стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България и програмата от мерки за периода 2022-2027 г. – Задание за определяне на обхвата и съдържанието на доклада за екологичната оценка на Морската стратегия на Република България и Програмата от мерки за периода 2022-2027“

Фигура 11. Местоположение на защитени територии спрямо териториалния обхват на Морската стратегия

Съгласно данни от Регистър на защитените територии и защитените зони в България (достъп към 09.01.2024 г), в териториалния обхват на Морската стратегия попадат изцяло или частично (в повечето случаи тангенциално) 31 защитени територии (ЗТ) по Закона за защитените територии. В Таблица 2 е показан списък на защитени територии в териториалния обхват на Морската стратегия.

Таблица 2. Защитени територии в териториалния обхват на Морската стратегия

НАИМЕНОВАНИЕ НА ЗТ	КАТЕГОРИЗАЦИЯ
ИРАКЛИ	Защитена местност
КОКЕТРАЙС	Защитена местност
ОСТРОВИ СВ. СВ.ИВАН И ПЕТЪР	Защитена местност
ЯЙЛАТА	Защитена местност
РАКИТНИК	Защитена местност
СИЛИСТАР	Защитена местност
ЛОНГОЗА	Защитена местност
БЕГЛИК ТАШ - РОПОТАМО	Защитена местност
СМРИКИТЕ-естествено находище на червена пираканта	Защитена местност
ШАБЛЕНСКО ЕЗЕРО	Защитена местност
КОЛОКИТА /КОРЕНЯТА/	Защитена местност
ПОМОРИЙСКО ЕЗЕРО	Защитена местност
УСТИЕ НА РЕКА ВЕЛЕКА	Защитена местност

НАИМЕНОВАНИЕ НА ЗТ	КАТЕГОРИЗАЦИЯ
ЧЕНГЕНЕ СКЕЛЕ	Защитена местност
БЛАТНО КОКИЧЕ	Защитена местност
ПОДА	Защитена местност
ЗАЛИВ КОРАЛ	Защитена местност
СТЕПИТЕ	Защитена местност
СТРАНДЖА	Природен парк
СКАЛНИТЕ ОБРАЗУВАНИЯ, фиордите и тюленовата пещера в местност Маслен нос	Природна забележителност
БЕЛИТЕ СКАЛИ	Природна забележителност
ПЯСЪЧНИ ДЮНИ - МЕСТНОСТ Алепу	Природна забележителност
НОС ЧЕРВЕНКА	Природна забележителност
ПЯСЪЧНИ ДЮНИ м/у к-г. Зл.рибка и к-г Градина	Природна забележителност
ПЯСЪЧНИ ДЮНИ-младежкия център	Природна забележителност
ПЯСЪЧНИТЕ ДЮНИ В М. КАВАЦИТЕ	Природна забележителност
ПЯСЪЧНИ ДЮНИ МЕСТНОСТ Перла	Природна забележителност
НОС АГАЛИНА	Природна забележителност
СКАЛНИЯТ МОСТ	Природна забележителност
РОПОТАМО	Резерват
КАЛИАКРА	Резерват

В ДЕО ще бъде представена информация за целите на тяхното обявяване и съответните режими на дейности в тях.

3.7 Културно-историческо наследство в морето

Културното наследство на Черноморският регион има най-широк времеви диапазон, включващ VI – V хилядолетие пр.н.е., неолит, халколит, бронзова епоха, елинистична епоха, античност, средновековие и ново време. Черно море е оценявано като един от най-богатите басейни в света по отношение на многообразието и количеството открити към момента културно-исторически паметници, което се дължи основно на изключително добрите условия за съхраняване на органична материя в тинестия грунд и в дълбоките части на морето, на дълбочина под 130 m, където е характерна анаеробната среда и високата концентрация на сероводород, възпрепятстващи развитието на бактерии.

Първите предположения за наличието на подводни археологически обекти в Черно море са направени от братята Шкорпил още в началото на миналия век. Първо се е смятало, че това са изцяло наколни селища, но през 70-те години се прокарва идеята, че може би тези поселища са били построени на сушата, а поради покачващите се води на Черно море са се оказали под вода. Промените на бреговата линия не зависят само от морското ниво, но също и от голям брой местни фактори свързани с геоложката структура на брега и шелфа. Поради това по нашето черноморско крайбрежие, хронологически сходни археологически обекти, разкрити в относителна близост един до друг имат различно разположение спрямо съвременната брегова линия и се разкриват

в три различни периода. Историческите пластове на неолита, халколита и ранната бронзова епоха в района на Дуранкулак се разкриват изцяло на сушата, докато само на 20 km по на юг в района на Шабла, археологическите обекти са разположени в крайбрежния лиман (Шабленско езеро). Халколитното селище край Варна се намира на 3-4 метра под съвременното морско ниво, а халколитните и раннобронзовите поселища в Атия, Созопол, Ропотамо и Китен са на дълбочина от 6 до 8 метра под морското равнище. Най-ранните открити досега културни паметници под вода са от късната халколитна епоха – 5 хил. пр. Хр. – крайбрежни селища и отделни гробове, които са били залети от водата при морската трансгресия, започнала след края на последния ледников период преди около 19 хил. години, продължаваща и днес.

В ДЕО ще бъде представена информация за известните към момента залети праисторически селища и некрополи, както и за обекти с по-късна датировка.

3.8 Отпадъци

Отпадъци, попадащи в морската околна среда (морски отпадъци), се генерират от човешка дейност, вследствие на сухоземни и морскобазирани антропогенни дейности. Тези отпадъци могат да окажат въздействие както върху околната среда, така и върху човешкото здраве.

Морските отпадъци се определят по размер като нано-, микро- и мегаотпадъци и по естество като контейнери, обемисти отпадъци, намиращи се на морското дъно, пластмаси, риболовни уреди, отломки или полупотънали кораби, опасни отпадъци като експлозивни и други военни отпадъци, текстилни влакна, пластмасови микрочастици и др.¹⁰ Този вид отпадъци е обект на управление на местно ниво от крайбрежните общини заедно с генерираните други отпадъци на тяхната територия чрез общинските програми за управление на отпадъците. Крайбрежните общини, имащи отношение към управлението на „морските отпадъци“, са общините Бургас, Несебър, Поморие, Приморско, Созопол и Царево, разположени в област Бургас, общини Аврен, Аксаково, Бяла, Варна, Долни Чифлик в област Варна и общини Балчик, Каварна и Шабла, разположени в област Добрич. Компетентни органи, имащи отношение към контрола върху управлението на отпадъците, са МОСВ, РИОСВ – Бургас и РИОСВ – Варна.

Рамковата директива за морска стратегия поставя основата на интегрираното управление на морската среда с цел постигането и поддържането на доброто ѝ състояние. Това включва и интегрираното управление на видовете натиск, включително от генерираните отпадъци и тяхното въздействие върху морската околна среда. Доброто състояние на околната среда в морската среда се определя на равнище морски регион или подрегион въз основа на качествените дескриптори, посочени в директивата. Дескриптор 10 касае морските отпадъци - „Отличителните качества и количествата на отпадъци в морските води не нанасят вреда на крайбрежната и морската среда“. Към този

¹⁰ Резолюция на Европейския парламент от 25 март 2021 г. относно въздействието на морските отпадъци върху риболова

дескриптор е разработена стратегия за мониторинга му. Целта на стратегията за мониторинг по Дескриптор 10 Морски отпадъци „SD10 – Отпадъци“ е да събере данни и съпътстваща информация за наличието (броя), характеристиките, разпространението на отпадъците (микро и макро) в морската среда и техните източници, по-конкретно информация за движещите сили (туризъм, урбанизация, пристанища, корабоплаване, търговски и рекреационен риболов) и количествена информация за оказвания натиск от въвеждане и акумулиране на отпадъци в морската околна среда и въздействията върху плажовете, морската повърхност и дъно, изразяващи се в загуба на местообитания, загуба на биологично разнообразие, наранени и/или мъртви морски бозайници и птици вследствие на оплитане в мрежи, поглъщане на отпадъци и/или тяхното разграждане в бозайници и птици.

С изпълнението на стратегията ежегодно са наблюдавани осемте основните категории (и спадащите към тях подкатегории) отпадъци: „изкуствени полимерни отпадъци“, „каучук (гума)“, „дрехи и текстил“, „хартия и картон“, „обработен дървен материал“, „метал“, „стъкло и керамика“, и „други“ по плажните / бреговете ивици по българското Черноморско крайбрежие, както и отпадъците, плаващи по морската повърхност (крайбрежна (0 – 30 m), шелфова (30 – 100 m) и откритоморска зони) и отложени по морското дъно (крайбрежна (0 – 30 m) и шелфова (30 – 100 m) зони).

В Доклада за ЕО подробно ще бъде разгледано генерирането на морски отпадъци, механизма им за управление и мониторинга им, както и въздействието, което могат да оказват върху морската среда.

3.9 Опасни химични вещества

В обхвата на Морската стратегия са територии на общините Бургас, Несебър, Поморие, Приморско, Созопол и Царево разположени в област Бургас, общини Аврен, Аксаково, Бяла, Варна, Долни Чифлик в област Варна и общини Балчик, Каварна и Шабла разположени в област Добрич. На тяхна територия се намират предприятия, класифицирани с нисък или висок рисков потенциал, попадащи в обхвата на глава седма, раздел първи от *Закона за опазване на околната среда*. Съгласно електронната база данни (публичен регистър) на МОСВ на територията на тези общини са разположени 12 предприятия, в които са налични опасни вещества по приложение № 3 от ЗООС и за тях е извършена класификация на предприятието/съоръжението в съответствие с критериите по приложение № 3 от закона. С нисък рисков потенциал са класифицирани 6 от предприятията, а с висок рисков потенциал другите 6.

В Доклада за ЕО ще бъде разгледано влиянието, което идентифицираните предприятия, класифицирани с нисък или висок рисков потенциал, могат да оказват върху морската среда.

3.10 Вредни физични фактори

3.10.1 Шум

Териториалният обхват на ЕО включва Черноморското крайбрежие и морското пространство. Източници на шум са основните дейности и обекти в разглеждания район, като същите могат да бъдат обобщени както следва:

- Крайбрежна територия: транспортно-комуникационна мрежа (автомобилна, железопътна, трасета на въздушния транспорт), населени места и курортни комплекси, с различни локални обекти във и извън агломерациите (промишлени, селскостопански, търговски, строителни, спортни, бензиностанции, паркинги и други), битов шум;
- На границата суша-вода: пристанищни комплекси, корабостроителни и кораборемонтни предприятия. Значителна част от източниците на шум са съсредоточени в областните центрове Варна и Бургас;
- Морско пространство: морски транспорт (пътнически, търговски, риболовен), обекти, свързани с проучване и добив на нефт, газ, минерални ресурси и други.

Шумови източници на сушата

Един от основните източници на шум е **автомобилният транспорт**, като най-силно засегнати от излъчвания шум са обектите с нормиран шумов режим, разположени непосредствено до съответното автомобилно трасе. Главните пътни артерии, преминаващи през разглеждания район са основните пътища от РПМ: I-9 (Е-87) Граница Румъния – Каварна – Балчик – Варна – Бургас – Малко Търново – граница Турция, преминаващ през или в непосредствена близост до редица населени места и покрай курортни комплекси и зони, II-99 (Бургас – Маринка) – Созопол – Царево – Малко Търново, III-9901 Царево – Ахтопол – Резово. Товаропотоците към пристанищните комплекси обвързват комуникационно-транспортните схеми с входно-изходните магистрали.

През разглеждания район преминават ж.п. линията София – Варна, VIII ж.п. линия Пловдив – Бургас, III главна ж.п. линия Карнобат – Синдел, свързваща Североизточна с Южна България (елемент от ж.п. инфраструктурата на Общоевропейски транспортен коридор VIII). Излъчваният шум от **железопътния транспорт** е в пряка зависимост от спецификите на трасето и тези на влаковите композиции, вкл. пътническите и товарните, като например брой, дължина, скорост и пр. Източници на шум се явяват и пътническите и товарни ж.п. гари, както и други помощни ж.п. стопанства, вкл. депа, бази и пр. Особеност на разглеждания район е, че шумовото въздействие от ж.п. транспорта е в рамките на градските територии на Варна и Бургас, свързано с функционирането на пристанищната инфраструктура в двата гада.

В разглеждания район се намират двете международни летища Варна и Бургас, които предпоставят и наличие на авиационен шум от прелитащите (излитащи и кацащи) самолети.

Основните източници на **промишлен шум** са съсредоточени основно в промишлените зони на община Варна и община Бургас, като особено важни са обектите на границата „суша – море“ – пристанищните комплекси, корабостроителни и кораборемонтни предприятия.

Източници на шум са и битовият сектор и редицата локални обекти на териториите на населените места в крайбрежната ивица, в т. ч. търговски, спортни, строителни, работилници, автосервиси, бензиностанции, паркинги, детски и училищни площадки и други. Източници на шум са и откритите заведения за хранене и забавление през туристическия сезон.

В резултат на анализите в актуализираните стратегически карти за шум (СКШ) на общини Варна и Бургас се налага изводът, че основен дял за шумовото замърсяване в градовете има интензивният автомобилен трафик по главните улични артерии. По данни на РИОСВ-Варна акустичната обстановка на територията на община Добрич, по подобие на другите две общини, също се утежнява основно от комуникационно-транспортната инфраструктура.

По данни от годишните доклади на РИОСВ-Варна и РИОСВ-Бургас извършените от предприятията собствени периодични измервания, както и в хода на контролни измервания и планови проверки от страна на компетентните органи, не са констатирани превишения на граничните стойности на нивата на шум по границите на промишлените източници и/или в местата на въздействие. Само при една от общо проведените 27 планови проверки от РИОСВ-Бургас е дадено предписание, което е изпълнено в срок.

Шум в морската среда

Източниците на подводен шум са естествени и антропогенни, като към естествените източници спадат морски течения, турбулентни потоци, ветрово вълнение, валежи, морски прибой, жизнена дейност на морските животни и други природни явления.

Понастоящем, на национално или европейско ниво не са определени прагови стойности по отношение на импулсните звукови емисии. Не е определена и прагова стойност за допустимото нарастване на максималното ниво на постоянния нискочестотен шум. По тази причина на този етап не може да се направи количествена оценка за състоянието на морската околна среда по този показател.

В ДЕО ще бъдат разгледани основните източници на шум, намиращи се в разглеждания район, шумовите им емисии в околната среда, в т. ч. на сушата и морската, както и обектите на шумово въздействие: територии и зони с нормиран шумов режим (жилищни и курортни зони), защитени територии и зони, морска фауна.

3.10.2 Вибрации

В крайбрежните територии вибрации могат да се генерират основно от автомобилния и железопътен транспорт, технологичното оборудване в промишлените предприятия, както и работата на строителната техника и механизация.

В морското пространство източници на вибрации могат да бъдат морският транспорт, подводни строителни работи, както и дейностите по проучване, добив и транспортиране на нефт и газ. Няма данни от измервания в морската акватория, поради което не може да се направи оценка на съществуващото състояние на този фактор.

В ДЕО ще бъде разгледан фактор вибрации в оценяваните територии (крайбрежни зони, морско пространство), като специално внимание ще се обърне на източниците и въздействията им върху околната среда.

3.10.3 Нейонизиращи лъчения

В разглеждания район източници на нейонизиращи лъчения са ултравиолетовия (УВ) обхват, видимата светлина и инфрачервеното (ИЧ) лъчение, микровълновете (МВ) и радиочестотните (РЧ) електромагнитни вълни (ЕМВ), нискочестотните и постоянните електрически и магнитни полета.

В сухоземният участък от разглеждания район се установяват следните естествени източници на различните нейонизиращи лъчения: естествения фон на електростатичното поле, постоянното земно магнитно поле, характерно за съответната географска ширина, фоновите стойности за Земята за радиочестотния и микровълновия обхват на електромагнитното поле (ЕМП), чиито източници са в Космоса, както и съществуващите нива на оптично лъчение от естествения източник – Слънцето.

Характерните за района техногенни източници, които са свързани с различни дейности на човека, могат да се обобщят до следните: електроразпределителни устройства – открити (ОРУ) и закрити (КРУ) с високи напрежения 110, 220 и 400 kV, както и със средни напрежения – 10, 20 kV; възобновяеми източници на енергия – вятърни паркове и фотоволтаични електроцентрали; съоръжения на телекомуникациите, радио и ТВ предаватели, радарни системи за целите на флота, SOS радари, метеорологични и авиационни радарни излъчватели и др.

Едни от основните източници на ЕМП както в крайбрежната ивица, така и навътре в морето са антените на пристанищната инфраструктура. Те са общо 20 броя и обхващат райони дълбоко във вътрешността на морето по хоризонтална насоченост. Радарите на пристанищната инфраструктура излъчват високи интензитети на ЕМП, но те основно са насочени в посока към морската повърхност. Водната повърхност отразява електромагнитните вълни, поради което те не навлизат под повърхността на водата.

По данни на Националния център по общественото здраве и анализи (НЦОЗА) за 2022 г, средните стойности на електромагнитното поле, измерени от РЗИ, в т. ч. РЗИ –

Варна и РЗИ - Бургас, са в диапазона $0,1 \mu\text{W}/\text{cm}^2$ - $0,5 \mu\text{W}/\text{cm}^2$. Същите са в границите на нормата ($10 \mu\text{W}/\text{cm}^2$), съгласно изискванията на Наредба № 9 на МЗ и МОСВ, ДВ бр.35/1991 г., изм. ДВ бр.8/2002 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти. Единичните регистрирани стойности, които са извън цитирания диапазон, също попадат в границите на нормата.

В ДЕО ще бъдат детайлно разгледани и анализирани източниците на нейонизиращи лъчения по Черноморското крайбрежие и в морската среда и данните от мониторинга на ЕМП.

3.10.4 Йонизиращи лъчения

Министерството на околната среда и водите, чрез Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) и нейните лаборатории за радиационни измервания във Враца, Монтана, Плевен, Варна, Бургас, Стара Загора и Пловдив, осъществява системни наблюдения за радиационното състояние на околната среда в България чрез утвърдена мрежа за провеждане на радиологичен мониторинг на околната среда (по компоненти: въздух, води и почви), включваща пунктове, наблюдавани показатели и периодичност.

Данните за мощността на дозата на гама-лъчението за страната се получават в реално време от 26 постоянни мониторингови станции на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ), администрирана от ИАОС. За Черноморското крайбрежие данни се получават от четири станции – Ахтопол, Варна, Емине и Калиакра. През 2021 г. не са наблюдавани стойности, различни от естествените, характерни за съответния пункт.

Що се касае до резултатите от проведения радиологичен мониторинг на проби от атмосферен въздух, необработваеми почви, повърхностни води и скален материал, данните от годишния доклад на РИОСВ-Бургас за 2022 г. и от националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България за 2022 г. не отчитат съществени отклонения от фоновите стойности на анализираният показатели в опробваните пунктове по Черноморското крайбрежие. Изключение прави почвената проба от хвостохранилище „Росен“ - след външна намеса от изкопни работи за подмяна на канавки на хвостохранилището, резултатите от гама-спектрометричния анализ за уран и радий в пробата от пункта превишават неколкостранно стойностите, получени в периода 2001-2021 г.

Въз основа на налични и обществено достъпни данни в ДЕО ще бъде направен подробен анализ на радиационната обстановка в разглеждания район и причините за регистрирани отклонения в случаите, когато такива са наблюдавани.

3.11 Материални активи

В ДЕО на Морската стратегия на Р. България 2022-2027 г. ще бъдат разгледани следните материални активи, свързани с българската акватория на Черно море:

- черноморски пристанища;
- риболовен флот;
- стационарни риболовни уреди (даляни);
- мидени ферми;
- подводни кабели;
- брегозащитни съоръжения; и
- ПСОВ със заустване в Черно море.

Черноморски пристанища

На територията на райони на Морска администрация Бургас и Варна функционират 66 бр. пристанища в следните категории:

- пристанища за обществен транспорт;
- рибарски пристанища;
- яхтени пристанища;
- пристанища със специално предназначение; и
- специализирани пристанищни обекти (лодкостоянки и пристани).

Данните за пристанищата, представени в Таблица 3, са от регистъра на пристанищата, поддържан от Изпълнителна агенция „Морска администрация“ и са актуални към м. декември 2023 г.

Таблица 3. Функциониращи пристанища в райони на Морска администрация Варна и Бургас

Вид пристанище	Район на Морска администрация		Общо
	Бургас	Варна	
Пристанища за обществен транспорт	12	10	22
Рибарски пристанища	9	5	14
Яхтени пристанища	8	7	15
Пристанища със специално предназначение	1	8	9
Специализирани пристанищни обекти	6	0	6
Общо	36	30	66

Риболовен флот

По информация от Морския пространствен план на Р. България, към 31.12.2018 г. българският риболовен флот се състои от 1 857 кораба, опериращи в Черно море. Има осезаема тенденция за намаляване на числеността на риболовния флот през годините поради редица фактори като: високата средна възраст на плавателните съдове, бързата им амортизация, високата средна възраст на заетите в сектора, недостатъчната възвращаемост на инвестициите и мерките за постоянно прекратяване на риболовната дейност по Програмата за морско дело и рибарство.

Даляни

Съгласно Морския пространствен план на Р. България, позоваващ се на данни на ИАРА от 2019 г., броят на изградените стационарни риболовни уреди - даляни е 64 броя.

Мидени ферми

Съгласно регистъра на Регистъра на рибовъдните стопанства, наличен на интернет страницата на ИАРА и актуален към 30.09.2023 г., в българската акватория на Черно море има регистрирани 22 бр. активни мидени ферми.

Подводни кабели

По дъното на Черно море преминават подводни оптични кабелни системи, чрез които се осигурява глобалната интернет връзка на България. Позовавайки се на информацията в Морския пространствен план на Р. България 2021-2035 г., това са:

- КАFOS, свързваща Румъния, България и Турция с изходни точки в градовете Мангалия (Румъния), Варна (България) и Истанбул (Турция);
- BSFOCS, свързваща градовете Варна (България), Одеса (Украйна) и Новоросийск (Русия);
- CAUCASUS, свързваща градовете Балчик и Поти (Грузия).

Брегозащитни съоръжения

На кадастралната карта, публикувана в Портала за електронни услуги на Агенцията по геодезия, картография и кадастър (слой „Черноморско крайбрежие“, „Брегозащитни и брегоукрепителни съоръжения“), към м. януари 2024 г. има нанесени 237 бр. брегозащитни обекта. Брегозащитните съоръжения биват няколко вида:

- Буни – 100 бр.
- Дамби – 39 бр.
- Диги – 3 бр.
- Подпорни стени – 2 бр.
- Други – 35 бр.
- Брегозащитни съоръжения без информация за вида – 48 бр.

ПСОВ

Съгласно Регионалните доклади за състоянието на околната среда за 2022 г., публикувани от РИОСВ Бургас и РИОСВ Варна, следните пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) заустват директно в българската акватория на Черно море:

- ПСОВ Елените;
- ПСОВ Равда – Слънчев бряг – Несебър;
- ПСОВ Поморие;
- ПСОВ Созопол;
- ПСОВ Златни пясъци;
- ПСОВ Балчик;
- ПСОВ Албена;
- 5 бр. локални пречиствателни станции за отпадъчни води (ЛПСОВ) към хотелски комплекси и вилни селища.

Пречистените води от някои ПСОВ се заустват индиректно в Черно море чрез вътрешни водни обекти в близост до крайбрежни води. Това са:

- ПСОВ Царево;
- ПСОВ Лозенец;
- ПСОВ Каварна;
- ПСОВ Прибой;
- ЛПСОВ Шкорпиловци.

За ПСОВ Поморие, ПСОВ Равда – Слънчев бряг – Несебър, ПСОВ Созопол и ПСОВ Златни пясъци са изградени и въведени в експлоатация съоръжения за дълбоководно заустване. Има изготвен проект за реконструкция, модернизация и изграждане на съоръжения за дълбоководно заустване на ПСОВ Албена, която е в много лошо техническо състояние, със силно амортизирани съоръжения и чести аварии.

В ДЕО на Морската стратегия ще бъде включена допълнителна информация и ще бъде направен анализ на описаните материални активи, свързани с българската акватория на Черно море

3.12 Население и човешко здраве

3.12.1 Потенциално засегнато население

Тъй като проектът на Морска стратегия обхваща изцяло морски територии, за целите на екологичната оценка се разглежда населението на 14-те общини, граничещи с Черно море: Шабла, Каварна, Балчик, Аксаково, Варна, Аврен, Долни чифлик, Бяла, Несебър, Поморие, Бургас, Созопол, Приморско и Царево.

3.12.2 Демографска характеристика на потенциално засегнатото население

Данни за броя на населението на 14-те крайморски общини за 2021 и 2022 г. са представени в Таблица 4.

Таблица 4. Население на 14-те крайморски общини за 2021 и 2022 г.

Област	Община	Брой на населението за 2021 г.			Брой на населението за 2022 г.		
		Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
ДОБРИЧ	Шабла	4 314	2 128	2 186	3 906	1 907	1 999
	Каварна	13 532	6 519	7 013	13 007	6 219	6 788
	Балчик	19 022	9 349	9 673	15 910	7 704	8 206
ВАРНА	Аврен	9 654	4 891	4 763	8 221	4 089	4 132
	Аксаково	22 108	10 952	11 156	19 276	9 542	9 734
	Варна	341 737	164 792	176 945	319 900	152 333	167 567
	Бяла	3 420	1 730	1 690	3 113	1 541	1 572
	Долни чифлик	18 261	8 968	9 293	15 492	7 559	7 933
БУРГАС	Бургас	204 804	96 832	107 972	194 993	92 398	102 595
	Несебър	30 721	14 923	15 798	25 515	12 291	13 224
	Поморие	27 839	13 444	14 395	25 509	12 319	13 190
	Созопол	13 982	6 883	7 099	11 969	5 886	6 083
	Приморско	6 433	3 200	3 233	5 637	2 745	2 892
	Царево	9 164	4 528	4 636	8 293	4 039	4 254

Източник: НСИ

През 2022 г. в област Добрич са родени 1 082 деца, което е с 62 по малко от 2021 г., когато са родени 1 144 деца. Коефициентът на раждаемост в областта е 7,3 ‰.

Броят на живородените деца през 2021 г. в област Варна е 4 184, от които 2 153 момчета и 2 031 момичета (момчетата са с 122 повече). В сравнение с предходната 2020 година броят на живородените е намалял с 35 деца. Коефициентът на раждаемост в областта постепенно спада след 2017 г. и през 2021 г. е бил 8,9‰.

Броят на живородените деца през 2022 г. в област Бургас е 3 221. За сравнение, през предходната 2021 година броят на живородените е бил 3 399. Коефициентът на раждаемост в областта за 2022 г. е 8,51‰.

3.12.3 Здравно състояние на населението

По-долу е представена информация за здравето състояние на населението от трите области, граничещи с Черно море, тъй като органите на Министерството на здравеопазването не водят статистика на ниво община. Информацията е взета от последните публикувани доклади (за 2021 г.) „Годишен анализ на здравно-

демографското състояние и здравната мрежа“, съответно за област Добрич, област Варна и област Бургас.

Основна част от причините за умиранията и влошеното здраве на населението в трите области се коренят в нездравословния начин на живот. За здравето на населението, като основна детерминанта, основно значение имат следните фактори, свързани със стила и начина на живот:

- Тютюнопушенето, което е причина за рак на белия дроб, други онкологични заболявания, хронични заболявания на белия дроб и на сърдечно-съдовата система;
- Нездравословно нерационално хранене, водещо до исхемична болест на сърцето, мозъчно-съдова болест, диабет, затлъстяване, артериална хипертония. Важно значение има повишената консумация на сол, на животински мазнини, прости „бързи“ въглехидрати, добавки, консерванти, преработени храни, fast food, хранене извън дома, намалената консумация на пресни плодове и зеленчуци, неизползване на пълнозърнести храни, богати на фибри;
- Прекомерната употреба на алкохол е рисков фактор, водещ до артериална хипертония, мозъчен инсулт, пътнотранспортни инциденти и травми, чернодробна цироза, увреждане на нервната система, психични и социални прояви, отразяващи се на семейната среда и обществото като цяло;
- Злоупотреба с наркотици е с тежки последици за индивида, семейството и обществото, води до преждевременна смърт;
- Понижена до липсваща двигателна активност е причина за сърдечно-съдови заболявания, затлъстяване, артериална хипертония, исхемична болест на сърцето, мозъчно-съдова болест, диабет;
- Психосоциалният стрес повишава значително риска от появяване на артериална хипертония, атеросклероза, миокардни увреждания, внезапна сърдечна смърт, диабет, астма, редица други психосоматични заболявания.

Област Добрич

През 2021 година в **Област Добрич** се констатира отново тенденциите от предходните години:

- Заболеваемостта се води от болестите на дихателната система – 168,5 на хиляда, следват болести на органите на кръвообращението – 105,7 на хиляда и болести на костно-мускулната система и съединителната тъкан 72,6 на хиляда;
- При болестността, водещи са болестите на органите на кръвообращението – 651,8 на хиляда, следвани от болестите на дихателната система – 329,2 на хиляда и болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан – 219,1 на хиляда.

През 2021 година регистрираните заболявания за област Добрич са 391 149, които представляват 2 337,8 на хиляда. Новооткритите заболявания са 135 047 или 807,1 на хиляда.

Област Варна

Нарастващата заболяемост на населението в **Област Варна** се определя в най-голяма степен от заболявания, които се дължат на демографски фактори, свързани със стареенето на населението, нездравословно хранене, тютюнопушене, употреба на алкохол, нерационален и нехигиеничен живот, намалена двигателна активност и спортуване, живот в стрес и др.

- В структурата на заболяемостта на населението по класове болести за 2021 г. в област Варна с най-висок относителен дял са болестите на дихателната система – 28,33%. На второ място е заболяемостта от COVID-19 – 8,07%. На трето място са болести на пикочо-половата система - 7,34%;
- През 2021 г. в структурата на болестността по класове болести с най-висок относителен дял 23,06% са болестите на органите на кръвообращението. На второ място са болестите на дихателната система – 16,58%. На трето място са болести на костномускулната система и на съединителната тъкан – 8,31%.

Регистрираните заболявания за 2021 г. са 1 039 832. Регистрираните новооткрити заболявания за 2021 г. са 304 062.

Област Бургас

В сравнение с болестността през 2020г. общо за населението се наблюдава повишен ръст на отчитане на болестността, в сравнение с предходните две години. През 2021г. новооткритите заболявания общо за населението в област Бургас в сравнение с предходните 2020г. и 2019 г. са с повишени стойности.

- Заболеваемостта се води от болести на дихателната система - 18,6%, следват Болести на органите на кръвообращението - 14,7%, болести на пикочо-половата система - 7,7% и Болести на костно-мускулната система - 7,4%;
- При болестността, водещи са болестите на органите на кръвообръщението - 22,7%, болести на дихателната система – 15,4%, болести на костно-мускулната система и съединителната тъкан - 8,4%, болести на пикочо-половата система - 7,5%.

През 2021 г. общо за населението в **Област Бургас** са регистрирани 1 497 542 заболявания, като новооткритите заболявания общо за населението са 746 825.

3.12.4 Здравно-хигиенни аспекти на околната среда и риск за човешкото здраве

През последните десет години интензивно се променя околната среда, задълбочават се екологичните проблеми. Прекомерното презастрояване в големите градове, неконтролиран ръст на промишленото производство, строителство, битови отпадъци оказва влияние върху човешкото здраве. Продължава да се създават предпоставки за замърсяване на почви, води, въздух, шумово замърсяване.

През 2022 г. на територията на РИОСВ Бургас не са регистрирани превишавания на установените норми за Качество на атмосферния въздух (КАВ), включително нормите за замърсяването с фини прахови частици в районите контролирани от петте пункта за

мониторинг. Дните с превишение на средноденонощната норма и в петте пункта за мониторинг на територията на община Бургас и община Несебър се регистрират главно през зимния период на годината, като за района на кв. Долно Езерово те са 100%.

Резултатите от анализа на данните за концентрациите на основните показатели характеризиращи КАВ на територията на РИОСВ Варна за 2022 г. не показват превишение на пределно допустимите норми. Повече информация за КАВ е дадена в т. 3.1.2.

Съгласно годишните доклади на РИОСВ Варна и РИОСВ Бургас за 2022 г., собствените периодични измервания не са установили наднормени нива на шум, излъчван в околната среда от дейността на промишлените източници. За шумовото натоварване допринася наситеността на градската територия с транспортни трасета и транспортни средства. Характерното разположение на промишлените зони - предимно обособени в нежилищни територии, до голяма степен снижава въздействието на производствения шум върху гражданите. Битовият шум има различно въздействие в различните райони, като в жилищните квартали той е с по-високо ниво в извънработно време. Шумът, породен от строителни дейности, е характерен за районите, в които се извършва строителство, ограничен е по време и е с невисок интензитет. Повече информация за шумовата среда е дадена в т.3.10.1.

От 2018 г. Националният център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА) обобщава подадените данни от РЗИ за извършеният от тях мониторинг на източниците на електромагнитни полета (ЕМП)/нейонизираща радиация в урбанизирани територии. За 2022 г. средните стойности на електромагнитното поле, измерени от РЗИ, са в интервала от $0,1 \mu\text{W}/\text{cm}^2$ до $0,5 \mu\text{W}/\text{cm}^2$, което е в границите на нормата ($10 \mu\text{W}/\text{cm}^2$), съгласно изискванията на Наредба № 9 на МЗ и МОСВ, ДВ бр.35/1991 г., изм. ДВ бр.8/2002 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти. Има единични регистрирани стойности, които са извън цитирания диапазон, като те също попадат в границите на нормата. Повече информация за нейонизиращата радиация е дадена в т.3.10.3.

По данни от Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България за 2022 г. оценките на годишната индивидуална ефективна доза външно облъчване с йонизираща радиация през 2021 г. е далеч по-ниска от границата, над която е необходимо предприемането на допълнителни мерки за оптимизиране на радиационната защита на населението. Дейностите по добив на уран в страната, извършван и в района на Черноморското крайбрежие, във Варна и Добрич, са прекратени. Повече информация за йонизиращата радиация е дадена в т.3.10.4.

В ДЕО ще бъде допълнена информацията за демографските процеси и заболяемостта на населението в разглежданите общини.

За ДЕО ще бъдат използвани официални статистически данни и доклади, въз

основа на които ще се извърши анализ на настоящата демографска ситуация, както и информацията относно здравословното състояние и индикаторите за качеството на живот на населението. Ще бъдат анализирани здравно-хигиенните аспекти на околната среда и свързаните с тях рискове за човешкото здраве.

4. ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА БЕЗ ПРИЛАГАНЕТО НА ПРОЕКТА НА МОРСКА СТРАТЕГИЯ

Оценката е итеративен процес, при който първо се оценяват въздействията (положителни или отрицателни) от заложените цели на Морската стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г., както и мерки от ПоМ след което се сравняват с така наречената Нулева алтернатива – да не се приложи проекта на Морската стратегия.

В ДЕО ще бъде направен анализ на евентуално развитие на аспектите на околната среда и на човешкото здраве, без прилагането на проекта на Морската стратегия. Така ще бъде направена оценка на въздействието на „нулевата алтернатива“, т.е. ако не се реализира Морската стратегия.

5. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ТЕРИТОРИИ, ЗА КОИТО СЪЩЕСТВУВА ВЕРОЯТНОСТ ДА БЪДАТ СЪЩЕСТВЕНО ЗАСЕГНАТИ

Съществуващото състояние ще включва преглед на териториите, които е вероятно да бъдат съществено засегнати от Морската стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г.

В ДЕО специално внимание ще се отдели на зоните за защита на водите и други екологично уязвими райони, както и на крайбрежните населени места и други обекти, подлежащи на здравна защита, санитарно-охранителни зони около водоизточници, райони с риск от наводнения и др.

6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ, УСТАНОВЕНИ НА РАЗЛИЧНО НИВО, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ МОРСКА СТРАТЕГИЯ

Анализът ще бъде основа за идентифициране както на проблемите по отношение на околната среда, които ще бъдат решени или уредени, така и на аспектите, които биха могли евентуално да се влошат при изпълнението на Морската стратегия за периода 2022-2027 г.

В тази точка в ДЕО ще бъде направено проучване за идентифициране на основните екологични проблеми. Ще се разгледа и анализира как тези съществуващи проблеми са взети под внимание при оценката на въздействията на проекта на Морската

стратегия.

7. ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА НАЦИОНАЛНО И МЕЖДУНАРОДНО РАВНИЩЕ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ МОРСКА СТРАТЕГИЯ И НАЧИН, ПО КОЙТО ТЕЗИ ЦЕЛИ И ВСИЧКИ ЕКОЛОГИЧНИ СЪОБРАЖЕНИЯ СА ВЗЕТИ ПОД ВНИМАНИЕ

Проектът на Морска стратегия 2022-2027 и ПоМ са разработени при наличието на множество национални, регионални и международни панове, програми и стратегически документи с отношение към опазването и стопанисването на Черно море. В Доклада за ЕО ще бъдат разгледани и оценени взаимовръзките и съответствието на Морската стратегия със следните стратегически документи на ЕС:

- Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване, Обн. ДВ. бр.49 от 17 Юни 1994 г. Транспонирана в Закон за водите, Закон за опазване на околната среда. Приложение 2 от Протокола за опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие на Черно море към Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване от 14.06.2002 г. (списък на значимите за Черно море видове);
- Стратегически план за действие за опазване на околната среда и възстановяване на Черно море (2009) (приложение към Конвенцията за опазване на Черно море);
- Международна конвенция за контрол и управление на корабните баластни води и седименти, 2004 г. (BWM Convention 2004);
- Международна конвенция за предотвратяване замърсяването от кораби, 1973 г., като е изменена с протоколи от 1978 г. (MARPOL 73/78) и с протокол от 1997 г. (съставена в Лондон на 2 ноември 1972 г., ратифицирана със закон - ДВ, бр. 94 от 2004 г., в сила от 12 март 1985 г., като Протоколът от 1997 г. е в сила от 19 май 2005 г.) (ДВ. бр. 12 от 2005 г.) и свързаните Анекси (Анекс I "Правила за предотвратяване на замърсяването с нефт", Анекс II "Правила за контрол над замърсяването с вредни течни вещества в наливно състояние", Анекс III "Правила за предотвратяване на замърсяването с вредни вещества, превозване по море в опаковано състояние", Анекс IV "Правила за предотвратяване на замърсяването с корабни отпадъчни води", Анекс V "Правила за предотвратяване на замърсяването с отпадъци (Garbage) от корабите", Анекс VI "Правила за предотвратяване на замърсяването на въздуха от кораби");
- Конвенция за предотвратяване на замърсяването на морската среда от преднамерено изхвърляне на отпадъци и други материали, 1972 г. (London Convention 1972), както е изменена с протокол от 1996 г., ратифицирана със закон - ДВ, бр. 100 от 2005 г., в сила за Република България от 24 февруари 2006 г. (ДВ., бр. 22 от 2006 г.) (Лондонска конвенция за дъмпинг);
- Международна конвенция за контрол на вредните противообрастващи системи на корабите, 2001 г., изготвена в Лондон на 5 октомври 2001 г., ратифицирана със закон - ДВ, бр. 94 от 2004 г., в сила за Република България от 17 септември

- 2008 г. (ДВ., бр. 49 от 2009 г.) (AFS 2001);
- Бернска конвенция, Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания, актуална към ДВ, бр. 13 / 16.02.2010 г., Ратифицирана от Великото народно събрание с решение, прието на 25.01.1991 г. - ДВ, бр. 13 от 1991 г., В сила за Република България от 01.05.1991 г., Издадена от Министерството на околната среда, Обн. ДВ. бр.23 от 10 Март 1995 г.;
 - Регламент 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 г. относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове, приложим от началото на 2015 г.;
 - Споразумение за опазването на китоподобните бозайници в Черно море, Средиземно море и съседната акватория на Атлантически океан (ACCOBAMS) Интегрирана морска политика, Ратифицирано със закон, приет от XXXVIII Народно събрание на 23 септември 1999 г. - ДВ, бр. 87 от 1999 г. В сила от 1 юни 2001 г., Обн. ДВ. бр.95 от 8 Октомври 2002 г.;
 - Инициатива на ЕС за устойчив растеж в морските дейности и корабоплаването „Син растеж“, Р7_ТА(2013)0300 - Насърчаване на устойчивия растеж в рамките на морското дело, морския транспорт и туристическия сектор, Резолюция на Европейския парламент от 2 юли 2013 г. относно син растеж – подобряване на устойчивия растеж в морския сектор, морския транспорт и туризма на Съюза (2012/2297(INI));
 - Обща политика в областта на рибарството:
 - Регламент (ЕС) № 1380/2013 на Европейския Парламент и на Съвета от 11.12.2013 г. относно общата политика в областта на рибарството, за изменение на регламенти (ЕО) № 1954/2003 и (ЕО) № 1224/2009 на Съвета и за отмяна на регламенти (ЕО) № 2371/2002 и (ЕО) № 639/2004 на Съвета и Решение 2004/585/ЕО на Съвета;
 - Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/1962 на Комисията от 28.10.2015 г. за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) № 404/2011 за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО) № 1224/2009 на Съвета от 20.11.2009 г. за създаване на система за контрол на Общността за гарантиране на спазването на правилата на общата политика в областта на рибарството;
 - Регламент (ЕС) 2019/1241 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за опазване на рибните ресурси и защита на морските екосистеми чрез технически мерки, за изменение на регламенти (ЕО) № 1967/2006 и (ЕО) № 1224/2009 на Съвета и на регламенти (ЕС) № 1380/2013, (ЕС) 2016/1139, (ЕС) 2018/973, (ЕС) 2019/472 и (ЕС) 2019/1022 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на регламенти (ЕО) № 894/97, (ЕО) № 850/98, (ЕО) № 2549/2000, (ЕО) № 254/2002, (ЕО) № 812/2004 и (ЕО) № 2187/2005 на Съвета;
 - Регламент (ЕС) 2021/1139 на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли

- 2021 година за създаване на Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури и за изменение на Регламент (ЕС) 2017/1004;
- Регламент (ЕС) 2023/2124 на Европейския парламент и на Съвета от 4 октомври 2023 година относно определени разпоредби за риболова в зоната по Споразумението за Генералната комисия по рибарство за Средиземно море (GFCM) (преработен);
- Препоръка GFCM/42/2018/9 на Генералната комисия по рибарство за Средиземно море относно регионална изследователска програма за улов на рапан в Черно море (географска подзона 29).
- Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г.;
- Осма програма за действие на ЕС за околна среда до 2030 г. (COM(2020)652);
- План на ЕС за възстановяване на природата;
- План за действие на ЕС: Защита и възстановяване на морските екосистеми за устойчиво и издръжливо на сътресения рибарство;
- Изграждане на устойчива към климатичните изменения Европа – новата стратегия на ЕС за адаптиране към изменението на климата;
- Стратегия до 2030 г. на Генералната комисия по рибарство за Средиземно море за устойчив риболов и аквакултури в Средиземно и Черно море;
- Европейска зелена сделка (или Европейският зелен пакт, Green Deal);
- План за действие на ЕС: Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата;
- Преход към кръгова икономика.

В ДЕО ще се разгледа и съответствието на Морската стратегия с предвижданията на следните основни планове, програми и стратегии на национално ниво:

- Национален план за възстановяване и устойчивост;
- Морски пространствен план на Република България 2021 – 2035 г. (МППРБ);
- Национален План за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национален план за действие по измененията на климата;
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.;
- Програма за превенция и ограничаване на свлачищата на територията на Република България, ерозията и абразията по Дунавското и Черноморското крайбрежие 2015-2020 г.;
- Национален аварийен план за борба с нефтени разливи в Черно море (част от Националния план за защита при бедствия);
- Стратегия за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2022 – 2027 г. и План за действие;
- Стратегия за биологичното разнообразие на Р България (СБРРБ);
- План за управление на речните басейни в Черноморски басейнов район (ПУРБ) 2022 – 2027 (проект);
- План за управление на риска от наводнение в Черноморски район за басейново управление (ПУРН) 2022 – 2027 на ЧРБУ.

Забележка: Горепосочената информация представлява индикативен списък на относимите към проекта на Морска стратегия национални и международни стратегически документи и може да бъде променен в процеса на нейното одобрение.

Морската стратегия 2022-2027 и ПоМ са разработени в съответствие с изискванията на РДМС. Разглеждайки стратегията в контекста на европейските регулации, ще бъдат идентифицирани конкретни планове, проекти и стратегически документи на национално и международно ниво, чиито екологични цели следва да бъдат интегрирани в Морската стратегия.

След извършен обстоен преглед и анализ на гореизброените документи за нуждите на Заданието е установена взаимовръзка с целите на опазване на околната среда между Морската стратегия и следните документи:

- Стратегически план за опазване и възстановяване на Черно море от замърсяване (2009) (приложение към Конвенцията за опазване на Черно море);
- Обща политика в областта на рибарството;
- Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.;
- Осма програма за действие на ЕС за околна среда до 2030 г. (COM(2020)652);
- Стратегия до 2030 г. на Генералната комисия по рибарство за Средиземно море за устойчив риболов и аквакултури в Средиземно и Черно море;
- План за действие на ЕС: Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата;
- Национален план за възстановяване и устойчивост;
- Морски пространствен план на Република България 2021 – 2035 г. (МППРБ);
- Национален план за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.;
- Стратегия за биологичното разнообразие на Р България;
- План за управление на речните басейни в Черноморски басейнов район (ПУРБ) 2022 – 2027 (проект);
- План за управление на риска от наводнение в Черноморски район за басейново управление (ПУРН) 2022 – 2027 на ЧРБУ.

В ДЕО ще бъде направен анализ на селектираните документи (посочени по-горе) и на поставените от тях цели по опазване на околната среда и ще бъде представена изчерпателна информация относно начина, по който тези цели и всички екологични съображения са взети под внимание в проекта на Морска стратегия и ПоМ.

8. ВЕРОЯТНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

Анализът на възможните значителни въздействия съгласно Директива 2001/42/ЕО, Приложение I, разглежда аспектите на околната среда с оглед на вероятните значителни въздействия върху тях.

Съгласно изискванията на ЗООС, в доклада за ЕО ще се включи анализ на вероятни значителни въздействия върху околната среда и връзките между тези въздействия, като ще обхване всички предвиждания на проекта на Морска стратегия, пропорционално на тяхната степен на подробност.

Ще бъдат анализирани и оценени възможните значителни въздействията при прилагане на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. на две нива:

- На ниво цели на Морска стратегия (Таблица 5);
- На ниво мерки от Новите мерки от ПоМ (Таблица 6).

Подходът за оценка на вероятните значителни въздействия е представен в таблиците по-долу.

Таблица 5. Таблица за оценка на въздействията на ниво цели

№	Цели	Анализ и описание на очакваното въздействие	Оценка на въздействието
1.	Постигане и поддържане на „добро състояние” на морската околна среда		
2.	Защита и съхраняване на морската околна среда, предотвратяване на нейното влошаване или, когато е практически възможно, възстановяване на морските екосистеми в територии, които са били неблагоприятно засегнати		
3.	Предотвратяване и намаляване на въвеждането и освобождаването на вещества от антропогенен произход в околната среда с цел поетапно премахване на замърсяването и гарантиране липсата на съществено въздействие или опасност за човешкото здраве, биологичното разнообразие на морските екосистеми и законосъобразното използване на морето.		

Таблица 6. Таблица за оценка на въздействията на ниво Нови мерки от ПоМ

№	Наименование на мярката	Анализ и описание на очакваното въздействие	Оценка на въздействието
1.	Мярка № 1 Управление и намаляване на дифузните източници на замърсяване, включително атмосферните отлагания на замърсители		
2.	Мярка № 3 Разработване и прилагане на национален План за действие за Черно море по отношение на морските отпадъци		
3.	Мярка № 4 Подобряване на управлението на отпадъците, генерирани от кораби		
4.	Мярка № 5 Координирано организиране / подкрепа на провеждането на годишни кампании за повишаване на осведомеността на бизнеса сектора (търговци, плажни концесионери, потребители на плажни услуги, рибари и т.н.) и обществеността (туристи, студенти, деца и т.н.), по отношение на последствията върху морската околна среда, причинени от морските отпадъци, както и необходимостта от тяхното рециклиране		
5.	Мярка № 6 Информационни кампании на лицата, извършващи стопански риболов в Черно море, за ползите от прилагането на риболовни техники и оборудване, щадящи околната среда		
6.	Мярка № 8 Провеждане на дългосрочни наблюдения за въздействието на риболова с бийм трал в зоните, разрешени за тралиране. При необходимост, промяна на границите на тези зони и на изискванията за		

Екологична оценка на Морската стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България и програмата от мерки за периода 2022-2027 г. – Задание за определяне на обхвата и съдържанието на доклада за екологичната оценка на Морската стратегия на Република България и Програмата от мерки за периода 2022-2027“

№	Наименование на мярката	Анализ и описание на очакваното въздействие	Оценка на въздействието
	експлоатация		
7.	Мярка № 9 Промотиране стимулиране (включително и финансово) на незастрашаващи околната среда методи за събиране на рапан (<i>Rapana venosa</i>)		
8.	Мярка № 12 Определяне на времеви и/или пространствени ограничения за риболов		
9.	Мярка № 13 Опазване на мигриращия вид средиземноморски буревестник (<i>Puffinus yelkouan</i>) и средния (качулат) корморан (<i>Phalacrocorax aristotelis</i>) в крайбрежните, териториални води и ИИЗ на Черноморските държави		
10.	Мярка № 14 Изготвяне/ актуализиране на планове за управление на защитени зони и територии, като се имат предвид изискванията на Рамковата Директива за Морска стратегия 2008/56/ЕО, включително определените национални и общи (съгласувани) с Румъния цели за постигане на добро състояние на морската околна среда		
11	Мярка № 15 Създаване на синхронизирани и представителни мрежи от морски защитени зони в Р България и Румъния, както и на планове за управлението им. Увеличаване на площта на защитените територии, обявени по реда на Закона за защитените територии в морската среда. Подобен контрол на регламентираните дейности в защитените зони и защитените територии		
12	Мярка № 16 Разработване и прилагане на общ план за действие за ранно откриване, и смекчаване, и оценка на		

Екологична оценка на Морската стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България и програмата от мерки за периода 2022-2027 г. – Задание за определяне на обхвата и съдържанието на доклада за екологичната оценка на Морската стратегия на Република България и Програмата от мерки за периода 2022-2027“

№	Наименование на мярката	Анализ и описание на очакваното въздействие	Оценка на въздействието
	въздействието на неместни видове		
13	Мярка № 17 Изменение на съществуващото законодателство, когато е необходимо, чрез въвеждане на разрешителен режим за дейности в морската среда или други регулаторни изменения		
14	Мярка № 18 Осигуряване на поетапно изпълнение на изискванията на РДМС 2008/56/ЕО чрез обезпечаване на необходимата информация в т.ч. механизми за финансиране и управленски решения		
15	Мярка № 19 Развитие на нетрадиционни за България и/или иновативни технологии за производство на морски аквакултури или за добив на стопански ценни видове		
16	Мярка № 20 Преразглеждане на зоните за депониране на драгажни маси (изследване на пригодността на съществуващите места за депониране на драгажни маси и предложения за нови).		
17	Мярка № 22 Ограничаване на генерирането на подводен шум в морската среда от офшорните инсталации (платформи)		
18	Мярка № 23 Създаване на регистър на антропогенния импулсен и продължителен шум, следвайки стандартизираните задължителни изисквания за докладване с цел същият да се превърне в оперативен инструмент		

За точна оценка ще се използват специфични индикатори за оценка на въздействието върху различни екологични аспекти / субекти на защита, както е описано по-долу.

8.1 Индикатори

Установяването на проблемите на околната среда, целите и индикаторите, които трябва да бъдат разгледани в рамките на ЕО, представлява тристепенен процес, включващ:

1. Идентифициране на съответните екологични аспекти, които следва да бъдат разгледани в рамките на ЕО;
2. На база на идентифицираните аспекти, установяване на съответните екологични цели, които следва да бъдат разглеждани в рамките на проекта на Морска стратегия и процеса на ЕО;
3. Където е възможно, предлагане на подходящи индикатори за състоянието на околната среда (или специфични въпроси), които ще ръководят анализа в рамките на процеса по ЕО.

8.1.1 Екологични аспекти, които трябва да се вземат под внимание при процеса по ЕО

Екологичните аспекти, които трябва да се вземат под внимание при процеса на ЕО се идентифицират като релевантни на проекта на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. спрямо следните компоненти:

- биологично разнообразие,
- население и човешко здраве;
- почви;
- земни недра;
- води;
- атмосферен въздух и климатични фактори;
- материални активи;
- културно-историческо наследство;
- отпадъци;
- ландшафт.

Ще бъдат разгледани също така и други екологични аспекти:

- вредни физични фактори.
- ОХВ;

8.1.2 Избор на екологични цели

След като ключовите проблеми на околната среда са идентифицирани, в ЕО ще се идентифицират и опишат съответните цели на околната среда, които трябва да бъдат защитени. Те могат да се установят от съответните:

- законови или нормативни рамки;
- стратегии в областта на околната среда, политики, планове за действие;
- стратегии за устойчиво развитие;
- програмни документи и др.

8.1.3 Идентифициране на подходящи индикатори на околната среда (или специфични въпроси), които ще ръководят анализа в рамките на ЕО

При подбора на подходящи индикатори ще се цели избор на такива, които:

- ще позволят възможно най-добра оценка на въздействието на Морска стратегия върху околната среда;
- съответстват на екологичните проблеми;
- могат добре да бъдат изразени количествено.

За всеки индикатор ще се посочат периодичност на измерване, мерна единица, орган, отговорен за наблюдението и контрола.

8.2 Видове въздействия

Съгласно чл. 86, ал. 3 т. 6 от ЗООС, докладът за ЕО ще съдържа анализ на вероятни значителни въздействия върху околната среда, включително биологично разнообразие, население, човешко здраве, фауна, флора, почви, води, атмосферен въздух, климатични фактори, материални активи, културно-историческо наследство, ландшафт и връзките между тези въздействия. Видовете въздействия ще се определят на база на вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни последствия. Ще се разгледа и вероятността от трансгранични въздействия.

Анализът на възможните значителни въздействия върху гореспоменатите компоненти ще обхване всички предвиждания на проекта на Морска стратегия, пропорционално на тяхната степен на подробност. Ще се разгледа състоянието и въздействието върху населението, както и проблемите – настоящи и бъдещи, значими за здравето на хората в резултат на прилагането на проекта на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г.

8.3 Трансгранични въздействия

Съгласно изискванията на писмо на МОСВ с изх. № ЕО-11/28.04.2022 г. при изготвяне на заданието е разгледана и вероятността при прилагането на проекта на Морска стратегия да се очаква значително въздействие върху околната среда на територията на други държави с цел съобразяване на необходимостта от провеждане и

на процедура по ЕО в трансграничен контекст предвид задълженията на страната ни по международно, европейско и национално законодателство.

Р. България използва ключовото изискване на РДМС и Наредбите за ЕО за регионално сътрудничество между страните членки и трети страни в общите региони и подрегиони с цел координиране на усилията и съвместната работа за постигане съвместимост и сравнителност на резултатите на европейско ниво.

От шестте страни, които имат обща граница с Черно море - Румъния, Украйна, Русия, Грузия, Турция и България, само две (България и Румъния) са членки на ЕС. Тези шест страни по Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване имат, както различни политики и приоритети, включително по опазване на околната среда, така и специфични форми на взаимодействие в рамките на Черноморската комисия. Р. България основно осъществява двустранна координация с Румъния и Турция чрез различни форми на международно сътрудничество.

Съгласно *Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст и Протокола за стратегическа екологична оценка* към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, проектът на Морска стратегия попада в т. 2. на чл. 4: *Приложно поле по отношение на плановете и програми, който гласи: Стратегическата екологична оценка се извършва за плановете и програми, които се изготвят за селското и горското стопанство, рибарството, енергетиката, промишлеността, включително добив на подземни богатства, транспорта, регионалното развитие, управлението на отпадъците, управлението на водите, телекомуникациите, туризма, устройственото планиране или земеползването, и които дават рамката за съгласуваност за бъдещо разработване на проекти, изброени в Приложение I, и на всеки друг проект, изброен в приложение II, изискващ оценка на въздействието върху околната среда според националното законодателство.*

По отношение на Приложение I: В ПоМ няма мерки, които да дават рамката за съгласуваност за бъдещо разработване на проекти, изброени в Приложение I.

По отношение на Приложение II: Всички останали проекти съгласно член 4, алинея 2 - нито една от новите мерки в ПоМ не попадат в Приложение II. Някои от съществуващите мерки в ПоМ попадат в Приложение II, както е описано по-долу:

- 73. *Инсталации за обезвреждане на отпадъци (включително депа), които не са включени в приложение I* - мярка „BLKVG-M035-E“, Мярка 18: Подобряване на природозащитното състояние на морски типове местообитания чрез почистване на морето от морски отпадъци и изгубени рибарски уреди и принадлежности (1110, 1160, 1170): почистване на морето от морски отпадъци и изгубени рибарски уреди, и принадлежности и др. Закупуване/изграждане на инфраструктура за осигуряване на подходящи съоръжения за приемане на изгубени риболовни уреди и морски отпадъци.);
- 79. *Пречиствателни станции за отпадъчни води* - мярка "BLKVG-M009-E"

Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места;

- 81. *Крайбрежна дейност за борба с ерозията и крайбрежни съоръжения, които водят до изменение на бреговата линия, чрез изграждане например на диги, вълноломи, буни и други защитни съоръжения, с изключение на поддръжката и реконструкцията на тези съоръжения* - мярка "BLKVG-M011-E" Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия;
- 90. *Пресушаване на земи от морето* - мярка "BLKVG-M069-E" Мярка 24: Подобряване на природозащитното състояние на типове природни местообитания чрез възстановяване на нарушени/увредени територии (държавни или общински) (1150, 1310, 1410): пасивно и активно възстановяване в територии (държавна или общинска собственост), които са били нарушени/ увредени и др.).

Съществуващите мерки са от предишната Морска стратегия (които са неизпълнени или с частично изпълнение) и от други стратегически документи, като напр. Оперативна програма „Околна среда“, ПУРБ на ЧРБУ, Програма за морско дело, рибарство и аквакултури (ПМДРА) и др. Въздействието на тези мерки, включително и трансграничното им въздействие, вече е оценено в разработените им екологични оценки и в резултат е установено, че не се очаква трансгранично въздействие при прилагането им.

Новите мерки са идентифицирани в рамките на Морската стратегия за поддръжане или постигане на ДСМОС, когато съществуващите мерки не са достатъчни. Главната цел на Морската стратегия е създаване на условия за постигане и поддръжане на „добро състояние“ на морската околна среда, защита и съхраняване на морската околна среда, предотвратяване на нейното влошаване и предотвратяване и намаляване на въвеждането и освобождаването на вещества от антропогенен произход в околната среда, съобразено с изискванията за интегрирано опазване на морската среда. Тъй като самата Морска стратегия представлява стратегия за опазване на околната среда в морските води на Черно море, то целевият ефект от нейното прилагане в цялост е положителен, като не се очаква предложените нови мерки да окажат значително трансгранично въздействие.

Не се очаква Морската стратегия да създаде екологични проблеми в морското пространство на петте държави от Черноморския регион. Всички предвидени мерки и дейности са в рамките на морското пространство на Р. България и не са източник на въздействия и развитие на кумулативен ефект към останалите пет страни, в това число и двете най-близки до границите на българското Черноморско пространство - Румъния и Турция.

Чрез българския представител в Черноморската комисия страните членки ще бъдат запознати с Морската стратегия и ПоМ.

Въз основа на анализите и оценки на очакваното въздействие по разглежданите компоненти и фактори на околната среда, в ДЕО ще бъдат направени обобщени изводи, включително и такива за наличието на трансгранично въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

8.4 Метод за оценка на въздействията

ЕО ще оцени възможните въздействия на проекта на Морска стратегия върху околната среда и ще даде препоръки как да се подобри качеството ѝ по отношение на екологичните аспекти.

Анализът на съществуващото състояние и очакваните последици в случай, че проектът на Морска стратегия не бъде изпълнен, ще дефинира т. нар. „нулева алтернатива“.

Оценката на положителните и отрицателните въздействия на заложените в проекта на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. цели, както и на новите мерки от ПоМ ще бъде направена посредством **рейтинг матрица**, като се използват следните обозначения, показани в Таблица 7.

Таблица 7. Рейтинг матрица (матрица на оценките)

+2	Очаквано значително положително въздействие
+1	Незначително положително въздействие
0	Не се очаква въздействие или няма отношение към компонентите и факторите на околната среда
-1	Незначително отрицателно въздействие
-2	Значително отрицателно въздействие
=	Очаква се въздействие, но поради недостатъчна детайлност на целите/мерките, оценката на въздействието е невъзможна

Ще бъде направено и обобщение на оценката на очакваните въздействия на ниво цели, а също така и на ниво нови мерки.

В допълнение ще се извърши качествено описание на възможните положителни или отрицателни въздействия, които са предизвикани от проекта на Морска стратегия, както и предложените необходими смекчаващи мерки. Ще се оценят преките и косвени, както и кумулативните въздействия. База за оценката са експертните познания на екипа по екологичната оценка. Съдържанието на Доклада за екологична оценка ще отговаря на изискванията на Директива 2001/42/ЕО и Наредбата за ЕО.

Нивото на подробност на оценката ще се базира на нивото на подробност, което

предоставя проекта на Морска стратегия. Всички затруднения, възникнали в процеса на събиране на информация, необходима за разработката на ЕО, както и решаването им, ще бъдат включени в ЕО.

9. МЕРКИ, ПРЕДВИДЕНИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО КОМПЕНСИРАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА МОРСКА СТРАТЕГИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ

След преглед на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г., анализ на съществуващото състояние на околната среда и оценяване на очакваните въздействия, ще се предложат следните видове мерки:

9.1 Мерки за отразяване в окончателния вариант на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г.

за отразяване в окончателния вариант

Въз основа на анализа и оценката на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г., при необходимост ще се предложат мерки за отразяване в окончателния вариант на проекта на Морска стратегия върху околната среда с цел предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последици върху околната среда и човешкото здраве.

9.2 Мерки за изпълнение при прилагане на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г.

Ще бъдат предложени допълнителни мерки за смекчаване на очакваните въздействия от реализацията на Морската стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. върху околната среда, както и за предотвратяване или намаляване на възможните отрицателни последици за човешкото здраве. Мерките ще бъдат определени от гледна точка на очакваните резултати от тяхното прилагане.

10. МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА РАЗГЛЕДАНИТЕ АЛТЕРНАТИВИ

За интегриране на екологичните съображения в подготовката и приемането на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г., ЕО ще предостави обратна връзка към проекта на Морската стратегия. Ще се посочат мерки за предотвратяване, намаляване и при необходимост компенсиране на неблагоприятните въздействия, както и предложения за подобряване

на изготвения проект на Морската стратегия.

За да се подобри качеството на документа по отношение на околната среда, като обратна връзка могат да бъдат дадени предложения за нови формулировки в Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. Това ще осигури интегрирането на съображенията по отношение на екологията в подготовката и приемането на проекта на Морска стратегия с оглед на устойчивото развитие. Окончателният вариант на Морска стратегия ще представлява изискваната от Директива 2001/42/ЕО алтернативна опция.

Ще бъде направено описание на мотивите, които са довели до избора на приетата Морска стратегия алтернатива от гледна точка на опазване на околната среда и човешкото здраве. Ще бъде оценена и т. нар. „нулева алтернатива“, представляваща отказ от реализацията на Морска стратегия.

Предоставеният от Възложителя проект на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. няма алтернативи. Възможно е на по-късен етап идентифициране на алтернативи и варианти, които ще бъдат анализирани в ДЕО по отношение на тяхното въздействие върху околната среда и здравето на хората.

В ДЕО ще бъде направено подробно разглеждане на наличните към момента на изготвянето на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. алтернативи, в т.ч. „нулевата алтернатива“, ако такива бъдат разработени за проекта на Морска стратегия.

11. МЕТОДИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕО, ИЗПОЛЗВАНА НОРМАТИВНА БАЗА И ДОКУМЕНТИ И ТРУДНОСТИ ПРИ СЪБИРАНЕ НА НЕОБХОДИМАТА ЗА ТОВА ИНФОРМАЦИЯ

11.1 Нормативна база

Съгласно изискванията на МОСВ, ЕО ще бъде разработена в съответствие с указания и методики за стратегическа ЕО, публикувани на интернет страницата на Европейската комисия: (<http://ec.europa.eu/environment/eia/home.htm>); и на интернет страницата на МОСВ (<http://www.moew.government.bg>), в раздел /Превантивна дейност/Екологична оценка/.

Основно ще се ползват разпоредбите на Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда (Директива за СЕО), транспонирана в националното законодателство с *Наредбата за условията и реда на извършване на екологична оценка на планове и програми.*

В допълнение, ЕО ще се съобрази със следните документи:

- Практически наръчник на ЕК по прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна;
- Директива 79/409/ЕИО за опазване на дивите птици, кодифицирана с Директива 2009/147/ЕО;
- Оценка на планове и проекти, съществено засягащи зони от Натура 2000 – Методическо ръководство по разпоредбите на чл. 6 (3) и (4) на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО;
- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, 2002 г., разработено от консорциум с участието на „ПОВВИК-ООС“ ООД със съдействието и под редакцията на Министерство на околната среда и водите, България;
- Указания в писмо на МОСВ изх. № ЕО-11/28.04.2022 г. и № ЕО-11/13.10.2023 г., в отговор на изпратено Уведомление.

Ключовите документи, свързани с процеса по изготвяне на ЕО, са както следва:

- Закон за опазване на околната среда (ЗООС) – обн. ДВ, бр. 91/2002 г.;
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР) – обн. ДВ, бр. 77/2002 г.;
- Закон за водите – обн. ДВ, бр. 67/1999 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредба за ЕО), приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г., обн. ДВ, бр. 57/2004 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредба за ОС) – обн. ДВ, бр. 73/2007г.

11.2 Методи за извършване на ЕО

Методите и техниките, предвидени за оценка на околната среда и за изготвяне на доклада за екологична оценка, са тези, посочени в насоките и ръководствата, изброени в предходния раздел, и по-специално в следните документи:

- Практически наръчник на ЕК по прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, 2002 г., разработено от консорциум с участието на „ПОВВИК-ООС“ ООД със съдействието и под редакцията на Министерство на околната среда и водите, България.

Изготвянето на ДЕО ще се извърши по следния методологичен подход:

- Запознаване на експертите с Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. и предоставената друга документация от Възложителя, становищата по заданието за определяне на обхвата и съдържанието на ДЕО;

- Анализ на връзката на стратегическите цели и мерките в Морска стратегия, с други съотносими планове и програми стратегии и планове и програми;
- Събиране, анализ и обработка на актуални данни за текущото състояние на околната среда в районите в обхвата на Морска стратегия и евентуално им развитие без прилагането ѝ (оценка на въздействието на т. нар. „нулева алтернатива“);
- Определяне и характеризирание на територии, които вероятно ще бъдат значително засегнати с Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г.;
- Събиране, обработване и анализ на информация за съществуващите екологични проблеми, установени на различно ниво, имащи отношение към Морска стратегия;
- Анализ на степента, в която стратегическите цели и нови мерки от ПоМ на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. интегрират съотносимите цели и мерки за опазване на околната среда, включени в документи на национално и международно ниво;
- Оценка на вероятни значителни въздействия на Морската стратегия върху околната среда, включително биологично разнообразие, население, човешко здраве, фауна, флора, почви, води, въздух, климатични фактори, материални активи, културно-историческо наследство, включително архитектурно и археологическо наследство, ландшафт и връзките между тях; тези въздействия трябва да включват вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни последици.
- Предлагане на мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от осъществяването на:
 - мерки за предотвратяване, намаляване и ограничаване на въздействията,
 - мерки по наблюдение и контрол на въздействието на проекта на Морска стратегия при изпълнението ѝ;
- Мотивиран избор на най-подходящата алтернатива по отношение на въздействие върху околната среда и здравето на хората;
- Изготвяне на заключение в съответствие с изискванията на чл. 83, ал. 5 за реализирането на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г.

11.3 Трудности при събиране на необходимата информация

В Доклада за ЕО ще бъдат описани трудностите при събиране на необходимата информация.

12. МЕРКИ ВЪВ ВРЪЗКА С НАБЛЮДЕНИЕТО ПО ВРЕМЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА МОРСКА СТРАТЕГИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА

ОКОЛНАТА СРЕДА В МОРСКИТЕ ВОДИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА ПЕРИОДА 2022-2027 Г.

Съобразно резултатите и изводите от прогнозите за въздействие върху околната среда и човешкото здраве в резултат на прилагането на Морска стратегия, в ДЕО ще бъдат препоръчани мерки, въз основа на които да се извършва наблюдението и контролът на въздействието върху околната среда и човешкото здраве в резултат на прилагането на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г.

13. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на направените оценки и прогнози в ДЕО, както и получените становища по време на процедурата по ЕО, екипът от експерти ще направи своето заключение относно предполагаемото значително въздействие на Морска стратегия за опазване на околната среда в морските води на Република България за периода 2022-2027 г. върху околната среда и човешкото здраве, ръководейки се от принципите за предотвратяване на риска за човешкото здраве и осигуряване на устойчиво развитие съобразно действащите в страната норми за качество на околната среда.

14. СПРАВКА ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ В ПРОЦЕСА НА ИЗГОТВЯНЕ НА ПРОЕКТА НА МОРСКА СТРАТЕГИЯ И ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕО

Всички становища, получени в хода на процедурата по екологична оценка, ще бъдат описани в ДЕО, както и начина им на отразяване в Доклада и мотивите за това.

15. ПРИЛОЖЕНИЯ

15.1 Приложение 1 - Приложение III. 1 Списък на съществуващите мерки, втори цикъл на РДМС 2022-2027“

15.2 Приложение 2 - Приложение III.2 Списък на нови мерки (национални и трансгранични), втори цикъл на РДМС 2022-2027

15.3 Приложение 3 - Списък на идентифицираните заинтересовани страни

16. НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ НА ЕО

Като отделно приложение към ДЕО ще бъде изготвено нетехническо резюме при спазване на изискванията на чл.17, ал. 3 от *Наредбата за ЕО*.

17. ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ДОКЛАДА ЗА ЕО

Към ДЕО ще бъдат приложени: Справка за проведените консултации по

заданието за обхват и съдържание на доклада за ЕО, заедно с копия на получени в резултат на консултациите становища, Списък с имената и подписите на ръководителя и експертите, изготвили ЕО, заедно с Декларации по Член 16(1) от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми и дипломи на експертите, участвали в разработването на ЕО и други приложения при необходимост.